

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА
КАФЕДРА АНГЛІЙСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ**

ПРАКТИКУМ З ПЕРЕКЛАДУ
(НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ ПОСІБНИК)

**Івано-Франківськ
2019**

Телегіна Н.І., ПРАКТИКУМ З ПЕРЕКЛАДУ (навчально-методичний посібник). – Івано-Франківськ, 2019. – 75 с.

Друкується за ухвалою
Вченої ради факультету іноземних мов
Прикарпатського національного університету
імені Василя Стефаника
(протокол № 1 від _____ 2019 р.)

Укладачі:

Телегіна Н.І., доцент кафедри англійської філології Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, кандидат філологічних наук.

Рецензенти:

Бистров Я.В., завідувач кафедри англійської філології Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, доктор філологічних наук;

Венгринович Н. Р., кандидат філологічних наук, доцент кафедри мовознавства Івано-Франківського Національного Медичного університету

Пропонуються тексти для перекладу на семінарських заняттях і навчально-методичний коментар до курсу перекладу.

Посібник розрахований на студентів факультету іноземних мов.

Посібник допомагає студентам отримати навички перекладу різних видів текстів із застосуванням різних видів перекладу і водночас сприятиме поглибленню їх знань з теорії перекладу.

PART I: TRANSLATION AND ITS HISTORY

Translation is a polysemantic term. By translation the process of rendering the meaning of a word, word combination, sentence or text from one language into another is meant. By translation the result of this rendering is also meant. Besides, translation is a subject taught at educational establishments.

Significance of Translation

Translation is necessary for contacts at the international level and for contacts of people speaking different languages. Translation is important for the functioning of different international bodies. Numerous branches of national economies can keep up with the up-to-date development in the modern world thanks to the translating of scientific and technical matter covering various fields of human knowledge and activities. Translation is also a means of sharing achievements in culture and enriching national languages and literatures.

The Outline of the History of Translation

The earliest mention of translation used in viva voce goes back to approximately 3000 B.C. in ancient Egypt. Interpreters, called at that time dragomans, were employed to help in carrying on trade with the neighbouring country Nubia.

In 2400 B.C. the Assyrian emperor Sargon had his order translated into some languages of the subject countries.

In 2100 B.C. the city of Babylon was a centre of polyglots where translations were accomplished in several languages.

In 1900 B.C. in Babylon there existed the first known bilingual and multilingual dictionaries.

In 1800 B.C. in Assyria there was a board of translators.

In 1200 B.C. the first trade agreement was signed in two languages between Egypt and Nubia.

In the 4th century B.C. translators were widely used by Alexander the Great during his military campaign against Persia and India.

Romans in their numerous wars also employed translators/interpreters especially during the Punic wars with Carthage [ˈkɑːθɪdʒ] in the 3^d and 2nd centuries B.C.

The history of European translation is known to have started as far back as 280 B.C. with the translation of some excerpts of the Holy Scriptures.

In 250 B.C. in the Egyptian city of Alexandria which belonged to the Greek empire the Old Testament was translated from Aramaic [ˌæɹəˈmeɪɪk] into Greek. It was called the Septuagint. Strict word-for-word translation was used.

In 240 B.C. Livius Andronicus [ˈlɪvɪəs ˈændrənɪkəs] translated Homer's [ˈhəʊmə] poems the Iliad [ˈɪlɪˈæd] and the Odyssey [ˈɒdɪsɪ] from Greek into Latin.

In the 1st century B.C. Marcus Tullius Cicero [ˈsɪsərəʊ] started working out the theory of translation. He worked out the principles of "sense-to-sense" translation. He aimed at conveying the sense and the style.

Roman poet Horace [ˈhɒrəs] started free interpretation changing the composition and content of the source language works. Horace in his *Ars Poetica* pointed out the difference between written and oral translation.

In the 2nd century A.D. Horace's adherent Apuleius [ˌæpjuˈliːəs] developed this way of translation. Apuleius and the following Roman translators made omissions, additions, changed the original works, sometimes beyond recognition. This unrestricted freedom of translation began to dominate in all European literatures throughout the forthcoming centuries and during the Middle Ages.

The Middle Ages (ca. 500 A.D. – 1450 A.D.) are characterized by a general lack of progress and a constant stagnation in many spheres of mental activity including translation and interpretation.

Ecclesiastic and philosophic works were translated word-for-word. The most popular way of translating secular works was free interpretation.

In the 6th century A.D. interpreting from Greek into Latin was regularly employed by the Roman church. One of the best interpreters then was the Scythian [ˈsiðɪən] monk Dionisius Exiguus [daɪəˈnɪfɪəs əgˈzɪgjuəs].

In the 9th century A.D. King Alfred the Great took an active part in translating manuals, chronicles and other works from ancient languages.

In the 10th century A.D. Abbot Aelfric [ˈælfɾɪk] translated Latin works into English.

In the 12th – the 13th centuries A.D. word-for-word translation was widely practised by the famous Toledo school in Central Spain. In Northern Spain another school of translation functioned where the “sense-to-sense” approach was predominant.

In the 13th century A.D. in Italy free interpretation of secular works was popular. The Southern Italian School translated secular works with many deliberate omissions, additions, eliminations and paraphrases changing the original beyond recognition.

In the 13th century A.D. English scientist and philosopher Roger Bacon protested against deliberate and unrestricted freedom in translation. He demanded a thorough preliminary study of the source language works and a full faithful conveyance of their content into the target language.

In the 14th century A.D. John Wyclif [ˈwɪklɪf] translated the Bible from Latin into English. He used word-for-word translation.

The Renaissance Period began in the 14th century in Italy and was marked by great discoveries and inventions.

In the 15th century the moving printing press was invented by the German J.Gutenberg. As a result the number of books and the number of translations increased.

The birth and strengthening of national European states resulted in the development of translation.

In the 16th century in France Joachim du Bellay [ˈdʒəʊəkɪm du bəˈleɪ] translated Ovid's [ˈɒvɪd] poems practising free interpretation. Other famous French translators of this period were Etienne Dolef [dəʊˈle] and Claude Fontaine [fɒnˈten].

Martin Luther translated the Bible into German. It was faithful sense-to-sense translation. Besides, in his translation he employed spoken German extensively. William Tyndale [ˈtɪndl] accomplished the faithful sense-to-sense translation of the Bible into English.

In 1611 the new authorized version of the Bible based on W.Tyndale's translation was published.

The Period of Classicism (the 17th – 18th centuries) **and Enlightenment** (the 18th century)

Free interpretation dominated in European translations of secular works up to the 18th century.

John Dryden [draɪdn], an outstanding English author and literary critic tried to reconcile the “very free” and the “very close” approaches (i.e. free interpretation and strict word-for-word translation). He demanded from translators “faithfulness to the spirit of the original”.

G. Ventzky, an outstanding German translator and literary critic put forward the idea of adjusting the source language works to current readers by way of free, unrestricted sense-to-sense rendering.

Frau Gottsched and her adherents Krueger, Laub and Schlegel stuck to free adaptation. Frau Gottsched recommended to “modernize and nationalize” foreign authors' works. By this she meant changing foreign customs and traditions for the corresponding German customs and traditions. She also recommended using dialects.

The Epoch of Romanticism (the 2nd half of the 18th century – the 19th century) was characterized by the establishing of the principles of faithful translation in Europe. Both strict word-for-word translation and free interpretation were criticized by J.Campbell and A.F.Tytler [ˈtaɪtlə] in England and J.G.Herder in Germany. They demanded a true and complete rendering of the content with the preservation of the structural, stylistic and artistic peculiarities of the original. So, they proclaimed the principles of truly faithful artistic translation.

J.Campbell and A.F.Tytler were influenced by a strong domination of unrestricted freedom of translation and approved of the free versification by A.Pope of Homer's *Odyssey* into English.

J.G.Herder was more consistent in his views. The most outstanding German poets Goethe [ˈgə:tə] and Schiller supported Herder's ideas.

Translation in Ukraine

The history of translation in Ukraine is known to have started in the 10th century.

In 911 the Kyivan Rus' Prince Oleg signed a treaty with Byzantium [bɪˈzæntɪəm] in two languages (Greek and Slavonic).

In 988 Christianity was adopted which stimulated the development of translation in Kyivan Rus'.

In 1037 the Great Prince of Kyivan Rus' Yaroslav the Wise gathered together many translators in St. Sophia Cathedral to translate books from Greek into Old Slavonic.

In the last decade of the 10th – early 11th century only the materials necessary for church services were translated and soon the Bible began to appear in different cities of Kyivan Rus’.

In the 11th-13th centuries many ecclesiastic and secular works were translated. Examples from secular literature include works of Byzantine [bɪˈzæntain], Roman and other poets and philosophers.

The Tatar-Mongol invasion in 1240 considerably slowed the progress in translation.

In the 14th century the Bible of Polycarp appeared. Several historical works are also known to have been translated in those times, e.g. the *Trojan History*.

In the 15th century the King’s Bible appeared and some important literary works were translated, e.g. the *Passions of Christ*, a *Story of the Indian Kingdom*.

In the 16th century the Solomon’s Songs were translated.

In 1581 the Ostrog Bible was published by Ivan Fedorov. It was the first complete translation of the Holy Book in Slavonic Countries.

One of the first belles-lettres translations into Ukrainian was an excerpt from F.Petrarca’s *Letters without Address* made by Kliryk Ostrozkyi.

In 1632 the Kyiv Mogyla Academy was founded, which intensified translation activities in Ukraine.

In the first half of the 17th century there appeared translations from Greek made by D.Nalyvaiko and from Latin made by K.Sakovych. They were mostly free adaptations.

In the second half of the 17th century D.Tuptalo translated Polish poetry. Ivan Maksymovych translated from German.

In the 18th century G.Skovoroda made free interpretations of Cicero’s and Plutarch’s [ˈplu:tɑ:k] works.

K.Kondratovych translated Homer’s Iliad and Odyssey.

In 1791 the first part of I.Kotlyarevskyi’s free adaptation of Virgil’s [ˈvə:rdʒɪl] *Aeneid* [iˈnɪ:əd] came off the press in colloquial Ukrainian.

In the 19th century

P.Gulak-Artemovskiy made free adaptations of Polish poetic works, of Goethe’s poems and Horace’s odes.

H.Metlynskyi made translations of German, French and other poets.

M.Maksymovych made a versification of the *Tale of the Host of Igor*.

Taras Shevchenko versified ten of David’s Psalms from Old Slavonic into Ukrainian.

The most famous Ukrainian poets of the 19th century Ivan Franko, Lesya Ukrainka, Y.Grebinka, L.Borovykovskiy, M.Kostomarov, M.Starytskyi translated the world-known works of art into Ukrainian.

The first professional translator in the 19th century Ukraine was P.Kulish. His output includes the most outstanding works of Shakespeare, Byron, Goethe, Schiller, Heine, Pushkin, Tolstoy.

P.Kulish together with I.Puliuy and Nechuy-Levytskyi translated the Bible into contemporary Ukrainian.

PART II: TEXTS AND EXERCISES FOR TRANSLATION

UNIT ONE: LAW

- 1. Translate the following texts into Ukrainian. Explain what kind of translation you have chosen and why.*
- 2. Find internationalisms in the texts. Distinguish their kinds. What kind of translation is the most suitable for each kind of these internationalisms?*
- 3. Find asyndetic noun clusters in the text. How many members are they composed of? Are they preceded by any attributes? Which of the ways of translating noun clusters have you chosen and why?*
- 4. Find proper names in the text, explain what way of their translation you have chosen and why.*

UK SURROGACY LAWS

There is no doubt that surrogacy raises legal issues which send shivers down the spine of everyone involved. Especially in countries like the UK where surrogacy is sometimes seen to exist in a seedy underworld! It doesn't have to be so difficult, there are ways to work within the law. Please take the notes below as a general overview only and not as a substitute for the professional advice which you should also take.

Surrogacy is legal in the UK, although the law does not recognise it as a binding agreement on either of the parties involved during the period preceding and immediately after the birth of the child. With this in mind, if you use a surrogate who is based in the UK for example, the intended parents cannot do prior to the birth to secure their position with total certainty – even if IVF treatment has been used and the child is genetically-related to one or both parents and not related to the surrogate mother.

This is NOT the case if you choose to have your baby in the USA. In California for example, you can apply to the court for a pre-birth order that will name you and your partner as the legal parents of any children born to your surrogate between a certain set of dates. This paperwork will come with instructions to the hospital setting out rules for them to follow on the birth of your baby. It will give you the absolute power of all decisions and it will allow both you and your partner to have your names listed on the birth certificate. This birth certificate can then be used to apply for British Citizenship at a later date.

Our team of professionals have many years of experience in this field, certainly the most experience in the UK.

In the UK, at birth, the intended father's name can be put on the birth certificate and he immediately has equal rights over the child, along with the surrogate mother. Six weeks after the birth of the child, the intended parents can apply for a Parental Order which gives them full and permanent rights over the child and, at this stage, the surrogate mother relinquishes all rights.

In the UK, surrogacy arrangements can only be made for UK residents. So a UK based surrogate cannot give birth to a child for an international couple. It is illegal under the Adoption and Children Act of 2002 for anyone to take a child out of the UK with a view to adopting/parenting it in another country.

While it is best to be prepared for every eventuality, there is no need to approach surrogacy with trepidation and the fear that you may be entering into a complex legal nightmare. The vast majority of intended parents find it rather less stressful than that – but you must have an experienced and sympathetic team representing you from the outset.

USA SURROGACY LAWS

US Law on Surrogacy is very complicated as different states have different laws. California heads the way in terms of acceptability and ease which is where we tend to advise our clients to go particularly our gay clients. We do however have cases in numerous other US States therefore please contact us if you have a particular preference on the location of your surrogacy journey.

California Surrogacy Law

California is accepting of surrogacy agreements and upholds agreements that include Lesbian, Gay, Bisexual and Transgender (LGBT) individuals. While the State has no Statute directly addressing surrogacy, California's courts have used the State's Uniform Parentage Act to interpret several cases concerning surrogacy agreements. In fact, one of the most influential cases in the country regarding surrogacy rights (Johnson v. Calvert) was decided in California.

In 1993, the California Supreme Court decided Johnson v. Calvert, in which they held that the Intended Parents in a Gestational Surrogacy agreement (where the surrogate is not the biological contributor of the egg) should be recognized as the natural and legal parents. The Court decided that the person who intended to procreate — in this case, the mother who provided her egg to the surrogate — should be considered the natural mother. This also follows through to a couple who uses the services of an Egg Donor.

In the 1994 case of the marriage of Moschetta, a California Court of Appeals addressed the question of how to determine parentage when a child is conceived via Traditional Surrogacy (in which the Surrogate Mother is the biological contributor of the egg) and is born after the Intended Parents had separated. The Court held that the Intended Father and the Surrogate Mother were the legal parents of the child, leaving the Intended Mother without parental rights.

The 1998 case of the marriage of Buzzanca, is an example of how complex the facts in surrogacy cases can get. In Buzzanca, a Gestational Surrogate was impregnated using an anonymous egg and anonymous sperm. In other words, one could identify six individuals as having the potential to be a legal parent of the child: the Egg Donor, the sperm donor, the Intended Mother, the Intended Father, the gestational mother or the husband of the gestational mother. Ultimately, the Court found that when a married couple intends to procreate using a non-genetically related embryo implanted into a surrogate, the Intended Parents are the lawful parents of the child.

In 1999, in the case of *Drewitt-Barlow v Bellamy*, the same-sex couple from Essex UK who petitioned the Supreme Court of California for both their names to be assigned to their unborn twin babies' birth certificates when they were born as Parent 1 and Parent 2, was won. This was a landmark case that paved the way for same-sex couples around the world to be named on their babies' birth certificates.

Finally, in 2005 the California Supreme Court decided three companion cases that concerned lesbian couples who had reproduced via surrogacy, *Elisa B. v. Superior Court*, *Kristine H. v. Lisa R.* and *K.M. v. E.G.* The Court held that, under the Uniform Parentage Act, two women can be the legal parents of a child produced through surrogacy. This ruling presumably applies to all members of the LGBT community.

One of the most important advantages of performing surrogacy in California, is that it is possible to get a Pre-Birth Order which will establish you as the legal parents of any children born to your surrogate within a specified time period. The timeframe to obtain a judgment can take several months, mostly due to the court's availability to review the documents and/or set the matter for hearing. To obtain the Pre-Birth Order, the paperwork would usually be filed with the court between the fourth and seventh month of your surrogate's pregnancy. This is now seen as a very standard application and certainly not a hearing that you have to attend in person.

However, if your surrogate becomes high risk for early delivery at any point of the pregnancy, for example if your surrogate is pregnant with multiples, you may choose to file earlier. This is in order to ensure the judgment is in place prior to the birth of your child(ren) to prevent the Surrogate's name from being listed on your child's birth certificate.

Once the Order is obtained, the hospital where your surrogate will be delivering at should be forwarded a copy. Normally this will go to the social work department. This will highlight to the hospital team that this is a surrogacy arrangement, and that specialised handling should be put in place to accommodate the needs of the Intended Parents and the surrogate and her family. Most hospitals are now very familiar with these arrangements and have a specific protocol in place to ensure the transition goes smoothly for everyone. Please make sure you have a copy of the judgement with you at all times, as this will help speed things along if the hospital has mislaid or lost the original one they had.

In the US, it is the hospital's duty to register the birth of any children born at that hospital. This means that a full-time registrar will be at the hospital that will come along to your private room within 24 hours of the birth of your babies and fill out the birth registration forms. This form will be signed by you both, and by the delivering doctor. Once this has been done, the registrar will forward the paperwork to the California State Department of Vital records, where the birth certificate will be produced. This will then be ready for collection within the next two weeks.

Birth Certificates in the US — a view from Thomas M. Pinkerton

Thomas M. Pinkerton is recognised as one of the leading and most influential lawyers on the subject of surrogacy anywhere in the US. He has successfully gained Pre-Birth Orders for many couples dating back to the late 1990s, when they were first

introduced. In a recent article addressing the issues surrounding birth certificates he said:

“In all cases where a surrogate gives birth to a child for another couple or person, the California Office of Vital Records will only allow the Intended Parents’ name(s) to go on the birth certificate if the certificate is accompanied by a Superior Court judgment naming the Intended Parent(s) as the legal parent(s) of the child. Without such a judgment, the surrogate’s name (and if she is married, her husband’s name) must go on the birth certificate. Because the birth certificate must be registered with the Office of Vital Records within ten days of the birth, the judgment should be presented to the birth records department of the hospital at the time of birth. As a practical matter, the judgment should be obtained no later than twenty weeks into the pregnancy. The practical reason for this advice is that after twenty weeks Vital Records will require either a certificate of birth or foetal death, both of which require the parent’s name(s).

“Where there is both an Intended Mother and an Intended Father, filling out the birth certificate is straightforward. The hospital where the child is born simply follows the court judgment and fills out the birth certificate with the Intended Mother and Intended Father’s names in the appropriate boxes. If a single man is the sole parent, however, the box designated, “Mother”, cannot be left blank. This means that the single male parent has two choices. He can opt to have the surrogate’s name go in the box for, “Mother”, and his name in the box for, “Father”, or he can elect to have his name go in the box for, “Mother”, and leave the box for, “Father”, left blank. In both cases, the judgment calls for the birth certificate to be reissued with the single man’s name in the box for, “Father”, and the box for, “Mother”, left with a dash (-). The best choice is to have his name go in the box for, “Mother”, so that the birth certificate is as accurate as possible from the time of birth.

“For the gay or lesbian couple, the best course of action is to have the court issue its judgment requiring that both Intended Parents’ names go on the birth certificate, one in the box for, “Father”, and one in the box for, “Mother”.

New York Surrogacy Law

Since 1992, surrogate parenting contracts in New York have been seen as void, unenforceable and contrary to public policy. The main reason for this is because surrogacy contracts have been interpreted to involve, in the words of one New York court, the, “trafficking of children”. The Statute defines surrogate parenting contracts as agreements in which a surrogate agrees to be either impregnated with the fertilized ovum of another woman or artificially inseminated; and further agrees to consent to the adoption of the child born as a result of the impregnation or insemination. Parties to surrogate parenting contracts involving compensation are subject to civil penalties of up to \$500. The stiffest penalties, fines of up to \$10,000 and forfeiture of fees received in connection with such contracts, are levelled against those who arrange compensated surrogacy contracts for profit. Repeat violators of the Statute may be charged with a felony. Parties to uncompensated surrogacy contracts are not subject to civil or criminal penalties.

People who assist in arranging the contract (agencies or facilitators) are liable for up to a civil penalty of \$10,000 and forfeiture of the fee received in brokering the

contract. A second violation constitutes a felony. A birth mother's participation in the contract, however, may not be held against her in a custody dispute with the genetic parents or grandparents.

Florida Surrogacy Law

Florida law explicitly allows both Gestational Surrogacy agreements and Traditional Surrogacy, but neither is available to same-sex couples. This is because the Florida Gestational Surrogacy Statutes impose strict requirements on the contracts, among them limiting involvement to, "couples that are legally married [which then prevents same-sex couples from being allowed to use surrogacy as they are not legally married] and are both 18 years of age or older." The law governing Traditional Surrogacy arrangements, which are referred to as, "pre-planned adoption agreements," connects those contracts to State adoption law. Additionally, Florida law explicitly prohibits "homosexuals" from adopting. In 2004, this law was upheld in federal Court by the 11th Circuit Court of Appeals in the case of Lofton vs. Kearney.

Traditional Surrogacy is referred to as a, "pre-planned adoption agreement", with a "voluntary mother", and requires court approval of the adoption. The most important distinction between them is that under pre-planned adoptions, the birth mother has 48 hours after the birth of the child to change her mind; the adoption must be approved by a court; and the Intended Parents do not have to be biologically related to the child.

In contrast, under a Gestational Surrogacy contract, the surrogate must agree to relinquish her rights to the child upon birth; the Intended Mother must show that she cannot safely maintain a pregnancy or deliver a child; and at least one of the Intended Parents must be genetically related to the child. Both sets of laws require the Surrogate Mother to submit to medical evaluation; make the surrogate the default parent if an Intended Parent who is expected to be a biological parent turns out not to be related to the child; limit the types of payment allowed; and require the Intended Parents to agree to accept any resulting child, regardless of any impairment the child may have. Recruitment fees for Traditional Surrogates are prohibited.

Texas Surrogacy Law

Texas's law is modelled after Part 8 of the Uniform Parentage Act of 2002. A Gestational Surrogacy agreement must be validated by the court. It is against the law for the gestational mother to use her own eggs. To be a Surrogate Mother, she must have had at least one prior pregnancy and delivery. She will maintain control over all health-related decisions during the pregnancy. The Intended Mother must show that she is unable to carry a pregnancy or give birth. The Intended Parents must be married and must undergo a home study. There is a residence requirement of at least 90 days for either the gestational mother or the Intended Parents. An agreement that has not been validated is not enforceable, and parentage will be determined under the other parts of Texas's Uniform Parentage Act.

Virginia Surrogacy Law

Virginia requires pre-authorization of a surrogacy contract by a court. If the contract is approved, then the Intended Parents will be the legal parents. If the contract is voided, the Surrogate Mother and her husband, if any, will be named the legal parents

and the Intended Parents will only be able to acquire parental rights through adoption. If the contract was never approved, then the surrogate can file a consent form relinquishing rights to the child. But if she does not, the parental rights will vary based on whether either of the Intended Parents have a genetic relationship to the child. Depending on the circumstances, they may need to adopt in order to obtain parental rights. Notwithstanding all of the above, if the surrogate is the genetic mother, she may terminate the contract within the first six months of pregnancy.

Virginia's requirements for court approval include: a home study; a finding that all parties meet the standards of fitness applicable to adoptive parents; the surrogate must be married and have delivered at least one prior live birth; the parties must have undergone medical evaluations and counselling; the Intended Mother must be infertile or unable to bear a child; and at least one Intended Parent must be genetically related to the child. The Intended Parents must accept the child regardless of its health or appearance. The surrogate retains sole responsibility for the clinical management of the pregnancy.

During the approval proceedings, the court must appoint counsel for the surrogate and a guardian ad litem to represent the interests of any resulting children. The court's approval of assisted conception under the contract is effective for twelve months. Compensation beyond reasonable medical and ancillary costs is not allowed. Recruitment fees are punishable as a misdemeanour, and the parties may collect damages from the facilitator or agency. The law also provides for an allocation of costs when a non-validated contract is terminated under various circumstances.

The rest of the US

Below is a list of other US states with a brief outline of their Surrogacy Laws:

Alabama The courts are generally favourable to surrogacy. However, statutory language exempts surrogacy from adoption laws and prohibitions on baby selling. In 1996, the Alabama Court of Civil Appeals gave implicit recognition to a surrogacy arrangement when it awarded custody of a child in a divorce case to the wife who had no biological relationship to the child.

Alaska There is no law governing surrogacy at all in Alaska. The courts generally are favourable. In 1989, the Alaskan Supreme Court equated surrogacy with adoption, so a very positive way forward.

Arizona Arizona Statute forbids "surrogate parent contracts", whether they are Traditional or Gestational. It provides that in a surrogacy situation the surrogate is the legal mother of the child or children and, if she is married, her husband is the father. However, the Arizona Court of Appeals, a court of intermediate jurisdiction, ruled in 1994 that the parentage presumption was rebuttable as to the Intended Mother.

Arkansas Arkansas law is highly favourable to surrogacy. There is a Statute declaring surrogacy agreements valid. The Statute details several types of parentage situations and clearly establishes rights in each situation. More than once, the Arkansas Supreme Court has ruled in favour of Intended Parents.

Colorado There is no law governing surrogacy but the courts are generally favourable.

Connecticut There is no legal objection to surrogacy arrangements. With regard to Pre-Birth Orders, the Connecticut Supreme Court has ruled that the State Office of

Vital Statistics of the Connecticut Department of Health must comply with such orders even when the Intended Parents have no biological relationship to the child(ren).

Delaware Delaware case law indicates that all surrogacy agreements are contrary to public policy.

District of Columbia The District of Columbia forbids surrogacy. Those who violate the Statute may be fined up to \$10,000, given a prison sentence of up to one year, or both.

Georgia There is no law governing surrogacy but the courts are generally favourable.

Hawaii There is no law governing surrogacy but the courts are generally favourable.

Idaho There is no law governing surrogacy but the courts are generally favourable.

Illinois Illinois has a Statute highly favourable to Gestational Surrogacy which governs the process from contract formation to the issuance of birth certificates. It applies to single parents who have furnished their own gametes (sperm or eggs) or heterosexual couples where at least one person who has furnished his or her own gametes. It does not take into account a same-sex couple.

Indiana Under Indiana law, surrogacy contracts are, “void and unenforceable.” Nevertheless, a few judges will grant Pre-Birth Orders.

Iowa The courts are generally favourable. Although Iowa has no surrogacy Statute, the Iowa Code exempts a “Surrogate Mother arrangement” from criminal provisions regarding the sale or purchase of human beings.

Kansas There is no law governing surrogacy but two opinions of the Attorney General argued that surrogacy contracts are void as against public policy.

Kentucky There is no law governing surrogacy. The Kentucky Supreme Court has indicated that surrogacy contracts are voidable by a party to the arrangement.

Louisiana A Louisiana Statute declares Traditional Surrogacy agreements to be void, unenforceable, and contrary to public policy. The Statute does not address Gestational Surrogacy. However, many courts are not friendly towards Gestational Surrogacy.

Maine There is no law governing surrogacy but the courts are generally favourable.

Maryland There is no law governing surrogacy but the courts are generally favourable. However, an Attorney General’s opinion from 2000 argued that compensated surrogacy contracts are illegal but did not oppose post-birth adoptions indicating that the judge would have to consider the best interests of the child(ren).

Massachusetts There is no law governing surrogacy but the courts are generally favourable.

Michigan Michigan law forbids surrogacy. Individuals who enter into surrogacy arrangements may be fined up to \$50,000 and imprisoned for up to five years.

Minnesota There is no law governing surrogacy but the courts are generally favourable.

Mississippi There is no law governing surrogacy but the courts are generally favourable.

Missouri There is no law governing surrogacy but the courts are generally favourable.

Montana There is no law governing surrogacy but the courts are generally favourable.
Nebraska Under Nebraska law “[a] surrogate parenthood contract entered into shall be void and unenforceable”. This provision applies to compensated surrogacy agreements in which the surrogate “is compensated for bearing a child of a man who is not her husband”.

Nevada Gestational surrogacy agreements are permitted only between legally married (heterosexual) couples.

New Hampshire New Hampshire law permits married heterosexual couples to become Intended Parents in Traditional or Gestational Surrogacy arrangements where one partner has furnished a gamete. The Statute does not appear to sanction Gestational Surrogacy arrangements in which a donor egg was used. This is unclear as of this time.

New Jersey New Jersey forbids Traditional Surrogacy but is friendly toward Gestational Surrogacy, remunerated or compassionate. Although the Attorney General opposes the granting of Pre-Birth Orders in Gestational Surrogacy cases involving an Egg Donor, the courts frequently issue such orders anyway.

New Mexico There is no law governing surrogacy but the courts are generally favourable.

North Carolina There is no law governing surrogacy but the courts are generally favourable.

North Dakota North Dakota law forbids Traditional Surrogacy but permits Gestational Surrogacy.

Ohio It is clear that the Ohio courts are deeply divided over the status of surrogacy. Accordingly, some judges are loathed to grant Pre-Birth Orders, but others are happy to do so.

Oklahoma Oklahoma has no law on surrogacy. An Attorney-General’s opinion from 1983 that pre-dated the rise of Gestational Surrogacy declared that compensated surrogacy contracts violated the State’s statutory prohibition on child trafficking.

Oregon The courts are generally surrogacy friendly and they will issue declarations of paternity.

Pennsylvania Pennsylvania has no law governing surrogacy. Some more conservative judges will not grant Pre-Birth Orders. The Pennsylvania adoption Statute provides for the post-birth adoption of a child born through surrogacy in the county of the Intended Parents’ domicile.

Rhode Island There is no law governing surrogacy but the courts are generally favourable.

South Carolina There is no law governing surrogacy but the courts are generally favourable.

South Dakota There is no law governing surrogacy but the courts are generally favourable.

Tennessee Tennessee has a Statute that “expressly authorize(s) the surrogate birth process.” It defines surrogacy as comprising two situations: 1) Gestational Surrogacy where both Intended Parents furnish the gametes [egg and sperm] and 2) Gestational Surrogacy where the Intended Father furnishes the sperm and the surrogate relinquishes the child to him and his wife.

1. Translate the following text into English. Explain what kind of translation you have chosen and why.
2. Find in the text units of nationally biased lexicon. Choose the most suitable way of their translation and explain your choice.
3. Find phraseological units in the text. Explain which way of translating phraseological units is the most suitable for each of them.
4. Find law terms in the text. Explain your choice of the way of translating them.

Поняття авторського права

Творча діяльність людей є надзвичайно різноманітною. Результати такої діяльності також характеризуються різноманітністю. В одному випадку це можуть бути літературні музичні твори, а в іншому - винахід, раціоналізаторська пропозиція, корисні моделі тощо. Але у будь-якому випадку об'єкти творчої діяльності людей потребують правової охорони.

Правова охорона творів у галузі літератури, науки, мистецтва, зокрема статей, монографій, дисертацій, картин, музичних творів, творів скульптури, архітектури, фотографій здійснюється **авторським правом**. Об'єкти, що охороняються авторським правом, для одержання правової охорони не потребують подання спеціальної заявки, проведення експертизи і державної реєстрації. На результати духовної творчості правоохоронні документи не видаються. Для одержання правової охорони цих об'єктів досить надати їм об'єктивну матеріальну форму.

Інша група об'єктів (винаходи, корисні моделі, промислові зразки, знаки для товарів і послуг, знаки обслуговування тощо) - охороняється **патентним правом** (правом промислової власності).

Отже, у цивільному праві та в цивільному законодавстві склалося два самостійні правові інститути - авторське право і право промислової власності (патентне право).

Поняття "авторське право" виділяють в об'єктивному і суб'єктивному розумінні.

В **об'єктивному розумінні** авторське право - це сукупність правових норм, які регулюють відносини, що виникають внаслідок створення і використання творів науки, літератури та мистецтва.

У **суб'єктивному розумінні** авторське право - це сукупність прав, які належать автору або його правонаступникам у зв'язку зі створенням і використанням твору літератури, науки і мистецтва.

Серед джерел авторського права слід назвати Конституцію України (статті 41, 54, 55), Закон України "Про авторське право і суміжні права", ЦК України (статті 433-448).

Особливу групу джерел сучасного авторського права становлять міжнародні договори (Бернська конвенція з охорони літературних та художніх творів, 1886, Всесвітня (Женевська) конвенція про авторське право, 1952, та ін.).

Авторське право виникає з моменту створення твору. Особа, яка має авторське право, для сповіщення про свої права може використовувати спеціальний знак, який розміщується на кожному екземплярі твору і складається з трьох елементів: латинської букви "С", обведеної колом (©), імені (найменування) особи, яка має авторське право, та року першого опублікування твору.

Здебільшого автором твору науки, літератури, мистецтва є *одна особа*. Відповідно до ст. 11 Закону України "Про авторське право і суміжні права", автор є первинним суб'єктом, якому належить авторське право. За відсутності доказів іншого, автором твору вважається особа, зазначена як автор на оригіналі або примірнику твору (презумпція авторства). Це положення застосовується також у разі опублікування твору під псевдонімом, який ідентифікує автора.

Авторське право на твір виникає внаслідок факту його створення. Для виникнення і здійснення авторського права не вимагається реєстрація твору чи будь-яке інше спеціальне його оформлення, а також виконання будь-яких інших формальностей. Під охорону закону підпадають усі передбачені твори (ст. 8 Закону України "Про авторське право і суміжні права"), як оприлюднені, так і не оприлюднені, як завершені, так і не завершені, незалежно від їх призначення, жанру, обсягу, мети (освіта, інформація, реклама, пропаганда, розваги тощо).

В окремих випадках у творчому процесі беруть участь *кілька осіб*. їх називають *співавторами*. Співавтори - дві або *більше* особи, творчою працею яких створено твір. Відносини між цими особами називають співавторством. Цивільно-правова теорія встановлює два види співавторства: *роздільне і нероздільне*.

Суб'єктами авторського права можуть бути *фізичні та юридичні особи*, а в окремих випадках *державна Україна*.

Серед *фізичних осіб слід*, першочергово виділити авторів, тобто *творців* об'єктів авторського права. Вони становлять першу групу суб'єктів (первинні суб'єкти). Автор твору є первинним суб'єктом авторського права. Відповідно до ст. 435 ЦК України, за відсутності доказів іншого, автором твору вважається фізична особа, зазначена звичайним способом як автор на оригіналі або примірнику твору. Особливою категорією авторів, саме творців творів, є неповнолітні та інші недієздатні особи. Створені ними об'єкти також можуть охоронятися авторським правом.

Суб'єктами авторського права є також фізичні особи (спадкоємці автора, особи, яким автор чи їх спадкоємці передали свої авторські майнові права). Вони не є творцями певного твору, а *набувають* авторських прав за договором чи законом.

Суб'єктами авторського права можуть бути також *юридичні особи*, які набули прав на твори відповідно до договору або закону. Таких суб'єктів відносять до другої групи (похідні суб'єкти).

Відповідно до ст. 6 Закону України "Про авторське право та суміжні права", іноземні особи та особи без громадянства, відповідно до міжнародних договорів чи на основі принципу взаємності мають однакові з особами України права за цим Законом.

В окремих випадках, якщо твір створено у співавторстві, авторське право на нього належить співавторам спільно, незалежно від того, становить такий твір одне нерозривне ціле чи складається з частин, кожна з яких може мати ще й самостійне значення. Частина твору, створеного у співавторстві, визнається такою, що має самостійне значення, якщо вона може бути використана незалежно від інших частин цього твору.

Кожен із співавторів зберігає своє авторське право на створену ним частину твору, яка має самостійне значення.

Відносини між співавторами можуть бути визначені договором. У разі відсутності такого договору авторське право на твір здійснюється всіма співавторами спільно (ст. 436 ЦК України).

Авторські права поділяють на особисті немайнові та майнові.

До *особистих немайнових* прав належать:

- а) право на визнання людини творцем об'єкта авторського права;
- б) право перешкоджати будь-якому посяганням на своє авторське право, здатному завдати шкоди честі чи репутації автора;
- в) право вимагати зазначення свого імені у зв'язку з використанням твору, якщо це практично можливо;
- г) право забороняти зазначення свого імені у зв'язку з використанням твору;
- д) право обирати псевдонім у зв'язку з використанням твору;
- е) право на недоторканість твору. До *майнових прав* автора належать:
 - а) право на використання твору;
 - б) виключне право дозволяти використання твору;
 - в) право перешкоджати неправомірному використанню твору, в тому числі забороняти таке використання;
 - г) право на відтворення твору та ін. Такі права автора не є вичерпними.

Весь обсяг особистих немайнових та майнових прав належить лише первинному суб'єкту авторських прав - автору.

Особисті немайнові права авторів творів не можуть бути передані іншим особам. Вони належать автору незалежно від його майнових прав і зберігаються за ним навіть у випадку уступки майнових прав на використання твору.

Майнові права автора можуть переходити до інших суб'єктів авторського права у силу закону чи договору, спадкування.

Строк чинності майнових прав інтелектуальної власності на твір спливає через *сімдесят років*, що відраховуються з 1 січня року, наступного за роком смерті автора чи останнього із співавторів, який пережив інших співавторів, крім випадків, передбачених законом (ст. 446 ЦК).

У силу ст. 429 ЦК України, особисті немайнові права автора на твір, створений у зв'язку з виконанням трудового договору, належать працівникові, який створив цей твір. У випадках, передбачених законом, окремі особисті немайнові права на такий твір можуть належати юридичній або фізичній особі, де або у якої працює працівник.

Майнові права автора на об'єкт, створений у зв'язку з виконанням трудового договору, належать працівникові, який створив цей об'єкт, та юридичній або фізичній особі, де або у якої він працює, спільно, якщо інше не встановлено договором.

Об'єктами авторського права є твори. Таке правило закріплене у ст. 433 ЦК України.

За відсутності законодавчого визначення терміна "твір" більшість дослідників дотримуються позиції, відповідно до якої твором вважається результат творчої діяльності автора, виражений в об'єктивній формі. Цим самим встановлюються два критерії охороноспроможності об'єктів авторського права: *по-перше*, авторське право поширюється лише на ті результати наукової, літературної і мистецької діяльності людини, які виникли в результаті, *по-друге*, твір має існувати в *об'єктивній формі*. Така форма може бути письмовою, усною, звуковою, відеозаписом тощо.

Об'єктом авторського права може бути як твір у цілому, так і його окрема частина, що відповідає критеріям охороноспроможності і може використовуватися самостійно. При цьому, як уже зазначалося, для авторського права не мають значення сутність твору, його наукова, літературна, художня цінність.

До об'єктів авторського права належать:

- 1 .Літературні та художні твори, зокрема: романи, поеми, статті, та інші письмові твори; лекції, промови, проповіді та інші усні твори; драматичні, музично-драматичні твори, пантоміми, хореографічні, інші сценічні твори; музичні твори (з текстом або без тексту); аудіовізуальні твори; твори живопису, архітектури, скульптури та графіки; фотографічні твори; твори життєвого мистецтва; ілюстрації, картини, плани, ескізи і пластичні твори, що стосуються географії, топографії, архітектури або науки; переклади, адаптації, аранжування та інші переробки літературних або художніх творів; збірники творів, якщо вони за добором або упорядкуванням їх складових частин є результатом інтелектуальної діяльності.
- 2.Комп'ютерні програми.
- 3. Компіляції даних (бази даних), якщо вони за добором або упорядкуванням їх складових частин є результатом інтелектуальної діяльності.
- 4. Інші твори.

Важливо, що твори є об'єктами авторського права без виконання будь-яких формальностей щодо них та незалежно від їх завершеності, призначення, цінності тощо, а також способу чи форми їх вираження, оприлюднені вони чи не оприлюднені.

Законом встановлено, що авторське право не поширюється на ідеї, процеси, методи діяльності або математичні концепції як такі.

Разом з тим не всі твори отримують правову охорону. Відповідно до ст. 434 ЦК України не є об'єктами авторського права:

- 1) акти органів державної влади та органів місцевого самоврядування (закони, укази, постанови, рішення тощо), а також їх офіційні переклади;
- 2) державні символи України, грошові знаки, емблеми тощо, затвержені органами державної влади;
- 3) повідомлення про новини дня або інші факти, що мають характер звичайної прес-інформації;
- 4) інші твори, встановлені законом.

Закон України "Про авторське право і суміжні права" відносить до таких об'єктів також твори народної творчості (фольклор), розклади руху транспортних засобів, розклади телерадіопередач, телефонні довідники та ін. (ст. 10 Закону). Передбачена зазначеним вище Законом правова охорона поширюється тільки на форму вираження твору і не поширюється на будь-які ідеї, теорії, принципи, методи, процедури, процеси, системи, способи, концепції, відкриття, навіть якщо вони виражені, описані, пояснені, проілюстровані у творі.

Використання твору будь-якою особою (користувачем) допускається виключно на основі *авторського договору*. Саме у такий спосіб забезпечується реалізація і охорона особистих та майнових прав автора.

Відповідно до ст. 444 ЦК України, твір може бути вільно, без згоди автора та інших осіб та безоплатно використаний будь-якою особою:

- 1) як цитата з правомірно опублікованого твору або як ілюстрація у виданнях, радіо - і телепередачах, фонограмах та відеограмах, призначених для навчання, за умови дотримання звичаїв, зазначення джерела запозичення та імені автора, якщо воно вказане в такому джерелі, та в обсязі, виправданому поставленою метою;
- 2) для відтворення у судовому та адміністративному провадженні в обсязі, виправданому цією метою;
- 3) в інших випадках, передбачених законом.

Особа, яка використовує твір, зобов'язана зазначити ім'я автора твору та джерело запозичення.

Закон України "Про авторське право і суміжні права" містить положення, відповідно до якого передача права на використання твору іншим особам може здійснюватись на основі:

- - авторського договору про передачу *виключного* права на використання твору;
- - авторського договору про передачу *невиключного* права на використання твору.

За загальним правилом, договори про передачу прав на використання творів укладаються в письмовій формі (крім використання твору в періодичних виданнях - газетах, журналах тощо). Договір вважається укладеним, якщо між сторонами досягнуто згоди щодо всіх істотних умов (строку дії договору,

способу використання твору, території, на яку поширюється передаване право, розміру і порядку виплати авторської винагороди, а також інших умов, щодо яких за вимогою однієї із сторін повинно бути досягнуто згоди).

Відповідні відомства і творчі спілки можуть розробляти примірні авторські договори (зразки авторських договорів).

Найпоширенішими видами договорів про використання творів є авторські договори - замовлення; видавничі договори - про видання або перевидання твору в оригіналі; постановочні - договори про публічне виконання неопублікованого твору; сценарні - про використання неопублікованого твору в кіно - або телевізійному фільмі; договори художнього замовлення - про створення твору образотворчого мистецтва з метою його публічного показу; договори про видання творів у перекладі, у переробці; авторські договори на створення і передачу комп'ютерних програм.

UNIT TWO: ECONOMICS AND BUSINESS

- 1. Translate the following texts into Ukrainian. Explain your choice of the kind of translation.*
- 2. Find in the text sentences which can be translated word for word.*
- 3. Find examples of literal translation in your translation of the text. Say on what level literal translation can be used.*
- 4. Find economical terms in the text. What ways of translating them are possible?*

Measuring political and economic risk: the ability to measure and understand risk is a key success factor when deciding to expand business operations into foreign markets.

Political and economic risk is always a factor in international commerce due to the unavoidable differences between the laws, customs and policies of foreign governments. As foreigners entering new markets, we often lack the local market knowledge and culture to understand these differences and must depend on outside sources for information and forecasts.

In most Westernized nations, a vast library of economic statistics and political analysis is publicly available for review. These countries tend to have well-developed and predictable economies and relatively stable governments. Developing countries offer less transparency and access to accurate economic or industry statistics may not exist at all.

By understanding the elements of political and economic risk, it is easier to define a model for risk management and decision-making and to collect appropriate data for analysis. This article will review the various components of economic and political risk and offer a method used for quantifying and comparing the "riskiness" of doing business in different countries.

Political Risk

Political risk is the risk that a government will unexpectedly change the roles of the game under which businesses in that country operate. Political risk is often characterized by the stability (or instability) of the government and the presence, or lack thereof, of an independent judiciary and legal system. The relationship with other countries is also very important in determining the level of political risk involved in entering a new market. Political differences between countries can create significant and unexpected business challenges, including international or home-country sanctions, consumer boycotts or even violent attacks against the country or firms that trade there.

Corruption and nepotism can be a major challenge when doing business in some countries. The annual Corruption Perceptions Index provides a reliable annual index of corruption based on data from several sources. It ranks countries in terms of the degree to which corruption is perceived to exist among public officials and

politicians. The CPI is sponsored by Transparency International and can be found at www.transparency.org.

The most common type of political risk consists of selective intervention. These risks are usually less dramatic changes in the rules of the game that may affect foreign-owned companies more than domestic ones. These include a wide variety of issues such as restrictions on cross-border transfer of resources, taxation concerns, investment restrictions, legal conventions and operating restrictions.

Restrictions on cross-border transfer of resources can affect everything from securing equipment and supplies, to the travel and assignments of management talent. Tariffs and export restrictions can be significant, requiring the development of a local supplier network. In many regions, trade agreements and international conventions can provide the incentive to develop regional supplier networks benefiting the different business units operating in the participating treaty countries. Non-trade cross-border restrictions include immigration laws, environmental safeguards and capital and currency exchange controls. Restrictions on currency exchange can occur for short or long periods of time and may make it difficult, if not impossible, to transfer funds or to collect royalties and profits.

Understanding the effects of taxation between countries requires knowledge that can most accurately be provided by attorneys and accountants specializing in the field. For companies operating subsidiaries in foreign countries, the issue of unitary taxation must be considered. The unitary method of taxation is used by countries to close the "subsidiary loophole" by treating integrated subsidiaries of corporations as a single business entity for tax purposes. The unitary method apportions the profits of integrated offshore business operations to a specific country based on the share of the businesses sales, employment and property located in that country. Many countries also apply withholding taxes on foreign remittances and restrict transfer pricing to ensure they collect their fair share of tax revenue from foreign-owned corporations.

The effect of restrictions on investments and on business operations will depend on the structure of the organization. For companies that choose to invest directly, there may be sectoral restrictions that protect domestic suppliers or ownership requirements that specify joint venture or local ownership. A number of countries require new franchisors to secure government approval. For example, in China, foreign franchisors must be registered and are also required to own and operate two pilot locations for a minimum of one year before being allowed to offer franchises for sale.

Economic Risk

Economic risk is the likelihood that events, including economic mismanagement, will cause drastic changes in a country's business environment that would adversely affect profits and other goals of a particular business enterprise. Economic risk consists of both internal and external factors. Internal factors include monetary stability, the type of currency exchange system (fixed vs. floating), government spending policies and the country's resource base. External economic risks consist of uncontrollable events such as supply shocks, currency fluctuations, trade deficits, natural disasters, and the health of the overall global economy. How well a nation

responds to the impact of external economic shocks will vary from country to country.

Monetary stability can be measured by a variety of economic statistics. The relative size of government deficits, rate of money supply expansion and capital flight are all excellent indicators of economic risk. High government deficits and a rapidly growing money supply can lead to runaway inflation and currency devaluation. A certain amount of exchange rate volatility can be managed by hedging anticipated offshore revenues in the foreign exchange market. Capital flight is defined as the export of savings by a country's citizens due to fears caused by the expectation of currency devaluation. It is an excellent up-to-date indicator of consumer confidence. Capital flight is typically caused by inappropriate economic policies or high political risk and is measured using the country's balance-of-payments account.

Competitive factors aside, managing political and economic risk can be as simple as focusing business expansion on proven and familiar markets. Following the development path of other successful international franchisors is a logical and legitimate strategy. However, a more empirical approach will allow for a valid comparison between target markets on an equivalent basis. One of the most well known sources for political risk data is The PRS Group which has implemented a methodology that uses the Coplin-O'Leary system for forecasting the risks related to regime stability, turmoil, financial transfer, direct investment, and export markets. It also provides country datasets of more than 75 individual economic variables and risk ratings covering more than 140 countries.

Employee Risk Management: Reduce Your Workers' Compensation Costs

As work environments become safer, the number of workers' compensation claims continues to decline. At the same time, the cost per claim has risen 27 percent in the last four years, making the business costs substantial. Along with death and taxes, workers' compensation is something that every small business owner with employees must deal with.

The 2006 U.S. Department of Labor's Bureau of Labor Statistics shows that businesses spend an average of \$26.86 per hour for each employee. This includes salary, as well as benefit expenses such as health insurance, vacation time, and workers' compensation benefits. Overall, 70.1 percent (or \$18.83) of the hourly compensation given to employees goes toward salary, and 29.9 percent (\$8.03) goes toward benefits, with 1.8 percent (\$0.14) of that benefit percentage making its way to workers' compensation. Although 14 cents an hour doesn't sound like much, it adds up over time and can severely impact your business expenses, particularly if this per-hour amount increases.

This figure of 1.8 percent is an average; some rates are higher and some are lower. Job classification is the main factor determining the cost of your premiums. Roofers and construction people, who work around heavy equipment, have the highest risks, whereas office workers have the lowest risk. The basic rates for each job classification are set by each individual state, but there are more guidelines for insurance carriers to follow than there are rules.

By working with your risk management insurance carrier, you can implement both pre- and post-claims programs that will reduce your workers' compensation costs overall. Besides implementing procedures that make your business a more desirable client in terms of insurance rates, you can save even more on your risk management costs by implementing the following practices:

Divide or reclassify an employee's payroll designation when an employee does more than one job. If an employee on a construction job worked as a roofer for half a day and then worked in the office for the other half, you might want divide his or her classification so that it accurately reflects the job. This will help you save money on premiums.

When paying an employee time-and-a-half for overtime, you may only have to report the regular wages, decreasing the amount of payroll that determines your insurance premiums.

Rising workers' compensation costs are primarily due to increased use of benefits and longer duration of disability. The more time an employee spends on disability, the more wage replacement and medical services increase in cost. Implement programs that bring workers back into the workforce at a faster rate, even if it means bringing them back part time or in a limited capacity. • Look for a pattern to claims. Do some locations or areas in your business have fewer claims than others? Determine the reason why. Reducing the number of workers' compensation claims gives your business a better safety record. This makes you a much better risk to an insurance company, making it more likely they will give you better rates in the long run. Overall, this is the best way to reduce your risk management expenses.

Minimizing the Risk of Currency Fluctuations

With stock markets surging (thus diverting investment money from t-bills) and the US dollar expected to continue its downward slide in the face of “loose” monetary policy, currency fluctuations are reemerging as a spend management priority. Although the ebb and flow of foreign exchange markets are far beyond the influence of even the most powerful CPOs, there are steps organizations can take to prepare themselves and in some cases, reduce the impact of these macro-economic forces.

Although the podcast is a few months old, Jason Busch's Category Chatter interview with SupplyExcellence contributor and global category management team leader Pat Furey is as insightful and applicable today as ever (download the podcast here).

Pat's key take-aways for managing the risk posed by currency fluctuations:

Be Prepared. Analyze fluctuations not just in domestic currency, but in the local currency of the suppliers you are evaluating and research regions where currency fluctuations may not be as significant.

Know your Costs. Take time to determine key total cost inputs for each commodity you are sourcing, including raw materials, labor, capital expenditures, energy, types of labor, geographic distribution, etc. Also be sure to understand the cost structures of your suppliers.

Utilize Raw Material Indices Based on US Dollars. Hedge against significant price increases and manage a key portion of overall costs by pegging raw material costs to an index based in US dollars such as the LME or NYMEX exchanges.

Diversify your Supply Base across Multiple Currencies. Include suppliers from multiple regions in all rounds of RFX competition and award business across various regions to mitigate the impact of currency fluctuations and ensure consistency of supply. While China remains a relevant source of supply, emerging markets such as Eastern Europe merit consideration as well.

Share Currency Volatility with Suppliers. Share the risks and rewards of currency volatility through price adjustment mechanisms to mitigate fears that often cause suppliers to pad their margins. Factors to consider include: minimum change threshold percentages or basing thresholds on total part cost versus exchange rates.

What is the Stock Market?

The stock market refers to public markets that exist for issuing, buying and selling stocks that trade on a stock exchange or over-the-counter. Stocks, also known as equities, represent fractional ownership in a company, and the stock market is a place where investors can buy and sell ownership of such investible assets. An efficiently functioning stock market is considered critical to economic development, as it gives companies the ability to quickly access capital from the public.

Purposes of the Stock Market – Capital and Investment Income

The stock market serves two very important purposes. The first is to provide capital to companies that they can use to fund and expand their businesses. If a company issues one million shares of stock that initially sell for \$10 a share, then that provides the company with \$10 million of capital that it can use to grow its business (minus whatever fees the company pays for an investment bank to manage the stock offering). By offering stock shares instead of borrowing the capital needed for expansion, the company avoids incurring debt and paying interest charges on that debt.

The secondary purpose the stock market serves is to give investors – those who purchase stocks – the opportunity to share in the profits of publicly-traded companies. Investors can profit from stock buying in one of two ways. Some stocks pay regular dividends (a given amount of money per share of stock someone owns). The other way investors can profit from buying stocks is by selling their stock for a profit if the stock price increases from their purchase price. For example, if an investor buys shares of a company's stock at \$10 a share and the price of the stock subsequently rises to \$15 a share, the investor can then realize a 50% profit on their investment by selling their shares.

History of Stock Trading

Although stock trading dates back as far as the mid-1500s in Antwerp, modern stock trading is generally recognized as starting with the trading of shares in the East India Company in London.

The Early Days of Investment Trading

Throughout the 1600s, British, French, and Dutch governments provided charters to a number of companies that included East India in the name. All goods brought back

from the east were transported by sea, involving risky trips often threatened by severe storms and pirates. To mitigate these risks, ship owners regularly sought out investors to proffer financing collateral for a voyage. In return, investors received a portion of the monetary returns realized if the ship made it back successfully, loaded with goods for sale. These are the earliest examples of limited liability companies (LLCs), and many held together only long enough for one voyage.

The East India Company

The formation of the East India Company in London eventually led to a new investment model, with importing companies offering stocks that essentially represented a fractional ownership interest in the company, and that therefore offered investors investment returns on proceeds from all the voyages a company funded, instead of just on a single trip. The new business model made it possible for companies to ask for larger investments per share, enabling them to easily increase the size of their shipping fleets. Investing in such companies, which were often protected from competition by royally-issued charters, became very popular due to the fact that investors could potentially realize massive profits on their investments.

The First Shares and the First Exchange

Company shares were issued on paper, enabling investors to trade shares back and forth with other investors, but regulated exchanges did not exist until the formation of the London Stock Exchange (LSE) in 1773. Although a significant amount of financial turmoil followed the immediate establishment of the LSE, exchange trading overall managed to survive and grow throughout the 1800s.

The Beginnings of the New York Stock Exchange

Enter the New York Stock Exchange (NYSE), established in 1792. Though not the first on U.S. soil – that honor goes to the Philadelphia Stock Exchange (PSE) – the NYSE rapidly grew to become the dominant stock exchange in the United States and eventually in the world. The NYSE occupied a physically strategic position, located among some of the country's largest banks and companies, not to mention being situated in a major shipping port. The exchange established listing requirements for shares, and rather hefty fees initially, enabling it to quickly become a wealthy institution itself.

Modern Stock Trading – The Changing Face of Global Exchanges

Domestically, the NYSE saw meager competition for more than two centuries, and its growth was primarily fueled by an ever-growing American economy. The LSE continued to dominate the European market for stock trading, but the NYSE became home to a continually expanding number of large companies. Other major countries, such as France and Germany, eventually developed their own stock exchanges, though these were often viewed primarily as stepping stones for companies on their way to listing with the LSE or NYSE.

The late 20th century saw the expansion of stock trading into many other exchanges, including the NASDAQ, which became a favorite home of burgeoning technology companies, and which gained increased importance during the technology sector boom of the 1980s and 1990s. The NASDAQ emerged as the first exchange operating between a web of computers that electronically executed trades. Electronic trading made the entire process of trading more time-efficient and cost-efficient. In

addition to the rise of the NASDAQ, the NYSE faced increasing competition from stock exchanges in Australia and Hong Kong, the financial center of Asia.

The NYSE eventually merged with Euronext, which was formed in 2000 through the merger of the Brussels, Amsterdam, and Paris exchanges. The NYSE/Euronext merger in 2007 established the first trans-Atlantic exchange.

How Stocks are Traded – Exchanges and OTC

Most stocks are traded on exchanges such as the New York Stock Exchange (NYSE) or the NASDAQ. Stock exchanges essentially provide the marketplace to facilitate the buying and selling of stocks among investors. Stock exchanges are regulated by government agencies, such as the Securities and Exchange Commission (SEC) in the United States, that oversee the market in order to protect investors from financial fraud and to keep the exchange market functioning smoothly.

Although the vast majority of stocks are traded on exchanges, some stocks are traded over the counter (OTC), where buyers and sellers of stocks commonly trade through a dealer, or “market maker”, who specifically deals with the stock. OTC stocks are stocks that do not meet the minimum price or other requirements for being listed on exchanges.

OTC stocks are not subject to the same public reporting regulations as stocks listed on exchanges, so it is not as easy for investors to obtain reliable information on the companies issuing such stocks. Stocks in the OTC market are typically much more thinly traded than exchange-traded stocks, which means that investors often must deal with large spreads between bid and ask prices for an OTC stock. In contrast, exchange-traded stocks are much more liquid, with relatively small bid-ask spreads.

Stock Market Players – Investment Banks, Stockbrokers, and Investors

There are a number of regular participants in stock market trading.

Investment banks handle the initial public offering (IPO) of stock that occurs when a company first decides to become a publicly-traded company by offering stock shares. Here’s an example of how an IPO works. A company that wishes to go public and offer shares approaches an investment bank to act as the “underwriter” of the company’s initial stock offering. The investment bank, after researching the company’s total value and taking into consideration what percentage of ownership the company wishes to relinquish in the form of stock shares, handles the initial issuing of shares in the market in return for a fee, while guaranteeing the company a determined minimum price per share. It is therefore in the best interests of the investment bank to see that all the shares offered are sold and at the highest possible price.

Shares offered in IPOs are most commonly purchased by large institutional investors such as pension funds or mutual fund companies.

The IPO market is known as the primary, or initial, market. Once a stock has been issued in the primary market, all trading in the stock thereafter occurs through the stock exchanges in what is known as the secondary market. The term “secondary market” is a bit misleading, since this is the market where the overwhelming majority of stock trading occurs day to day.

Stockbrokers, who may or may not also be acting as financial advisors, buy and sell stocks for their clients, who may be either institutional investors or individual retail investors.

Equity research analysts may be employed by stock brokerage firms, mutual fund companies, hedge funds, or investment banks. These are individuals who research publicly-traded companies and attempt to forecast whether a company's stock is likely to rise or fall in price.

Fund managers or portfolio managers, which includes hedge fund managers, mutual fund managers, and exchange-traded fund (ETF) managers, are important stock market participants because they buy and sell large quantities of stocks. If a popular mutual fund decides to invest heavily in a particular stock, that demand for the stock alone is often significant enough to drive the stock's price noticeably higher.

Stock Market Indexes

The overall performance of the stock markets is usually tracked and reflected in the performance of various stock market indexes. Stock indexes are composed of a selection of stocks that is designed to reflect how stocks are performing overall. Stock market indexes themselves are traded in the form of options and futures contracts which are also traded on regulated exchanges.

Among the key stock market indexes are the Dow Jones Industrial Average (DJIA), the Standard & Poor's 500 Index (S&P 500), the Financial Times Stock Exchange 100 Index (FTSE 100), the Nikkei 225 Index, the NASDAQ Composite Index, and the Hang Seng Index.

Bull and Bear Markets, and Short Selling

Two of the basic concepts of stock market trading are "bull" and "bear" markets. The term bull market is used to refer to a stock market in which the price of stocks is generally rising. This is the type of market most investors prosper in, as the majority of stock investors are buyers, rather than short sellers, of stocks. A bear market exists when stock prices are overall declining in price.

Investors can still profit even in bear markets through short selling. Short selling is the practice of borrowing stock that the investor does not hold from a brokerage firm which does own shares of the stock. The investor then sells the borrowed stock shares in the secondary market and receives the money from that sale of stock. If the stock price declines as the investor hopes, then the investor can realize a profit by purchasing a sufficient number of shares to return to the broker the number of shares they borrowed at a total price less than what they received for selling shares of the stock earlier at a higher price.

For example, if an investor believes that the stock of company "A" is likely to decline from its current price of \$20 a share, the investor can put down what is known as a margin deposit in order to borrow 100 shares of the stock from his broker. He then sells those shares for \$20 each, the current price, which gives him \$2,000. If the stock then falls to \$10 a share, the investor can then buy 100 shares to return to his broker for only \$1,000, leaving him with a \$1,000 profit.

Analyzing Stocks – Market Cap, EPS, and Financial Ratios

Stock market analysts and investors may look at a variety of factors to indicate a stock's probable future direction, up or down in price. Here's a rundown on some of the most commonly viewed variables for stock analysis.

A stock's market capitalization, or market cap, is the total value of all the outstanding shares of the stock. A higher market capitalization usually indicates a company that is more well-established and financially sound.

Publicly traded companies are required by exchange regulatory bodies to regularly provide earnings reports. These reports, issued quarterly and annually, are carefully watched by market analysts as a good indicator of how well a company's business is doing. Among the key factors analyzed from earnings reports are the company's earnings per share (EPS), which reflects the company's profits as divided among all of its outstanding shares of stock.

Analysts and investors also frequently examine any of a number of financial ratios that are intended to indicate the financial stability, profitability, and growth potential of a publicly traded company. Following are a few of the key financial ratios that investors and analysts consider:

Price to Earnings (P/E) Ratio: The ratio of a company's stock price in relation to its EPS. A higher P/E ratio indicates that investors are willing to pay higher prices per share for the company's stock because they expect the company to grow and the stock price to rise.

Debt to Equity Ratio: This is a fundamental metric of a company's financial stability, as it shows what percentage of company's operations are being funded by debt as compared to what percentage are being funded by equity investors. A lower debt to equity ratio, indicating primary funding from investors, is preferable.

Return on Equity (ROE) Ratio: The return on equity (ROE) ratio is considered a good indicator of a company's growth potential, as it shows the company's net income relative to the total equity investment in the company.

Profit Margin: There are several profit margin ratios that investors may consider, including operating profit margin and net profit margin. The advantage of looking at profit margin instead of just an absolute dollar profit figure is that it shows what a company's percentage profitability is. For example, a company may show a profit of \$2 million, but if that only translates to a 3% profit margin, then any significant decline in revenues may threaten the company's profitability.

Other commonly used financial ratios include return on assets (ROA), dividend yield, price to book (P/B) ratio, current ratio, and the inventory turnover ratio.

Two Basic Approaches to Stock Market Investing – Value Investing and Growth Investing

There are countless methods of stock picking that analysts and investors employ, but virtually all of them are one form or another of the two basic stock buying strategies of value investing or growth investing.

Value investors typically invest in well-established companies that have shown steady profitability over a long period of time, and that may offer regular dividend income. Value investing is more focused on avoiding risk than growth investing is, although value investors do seek to buy stocks when they consider the stock price to be an undervalued bargain.

Growth investors seek out companies with exceptionally high growth potential, hoping to realize maximum appreciation in share price. They are usually less concerned with dividend income and are more willing to risk investing in relatively young companies. Technology stocks, because of their high growth potential, are often favored by growth investors.

* * *

1. *Translate the following agreement into English with the help of interlinear translation:*
2. *On translating the text of the agreement, explain what changes in the grammatical structure of the sentences you had to make and which of them were the most frequent.*
3. *Find sentences in your translation where you had to use the infinitive. Explain the purpose of using the infinitive in the English variant of the text.*
4. *Find economical terms in the text. Explain your choice of the way of translating them.*

https://pidruchniki.com/18210712/ekonomika/perspektivi_ekonomichnogo_rozvitku_ukrayini

Перспективи економічного розвитку України

Поступальний розвиток суспільства спонукає країни до спілкування між собою у політичній, економічній, культурній та, відповідно, у різних галузях виробництва або новітніх технологій. Інша річ - застосування, та впровадження в життя отриманої інформації, адже її впровадження залежить від стану і ступеня розвитку окремо взятої держави, але в будь-якому випадку ця інформація надає змогу суттєво поліпшити економічний розвиток шляхом впровадження наукоємних технологій та досягнень у різних галузях виробництва, що створює умови для поступального розвитку слаборозвинених в економічному плані держав.

Підтвердженням залежності окремих держав від розвитку світової спільноти може служити приклад розвитку високорозвинених держав, які поступово захоплюють світовий економічний простір, його все більше і більше пронизують внутрішні зв'язки через міжнародні організації - ООН, МВФ, НАТО, Світовий банк, Європейський банк та ін.

До речі, кінець ХХ ст. - початок ХХІ ст. характеризується розумінням необхідності економічного об'єднання держав, що ми можемо спостерігати на прикладі Європейського Союзу. Більше того, країни ЄС пішли далі - ввели єдину валюту - євро. Такий розвиток можна відобразити як позитивний, але не слід забувати історію. Адже розвиток суспільства у ХХ ст., проходив у жорсткій боротьбі монархій і республік, тоталітаризму і демократії, в умовах "холодної війни", до цього необхідно додати дві світові війни, які забрали життя десятків мільйонів людей.

Минув невеликий проміжок часу з дня закінчення Другої світової війни, але вогнища війни і сьогодні палають то в одному, то в іншому місці.

Попри це ми вже маємо чітку систему глобалізації економіки. Тобто людство за короткий проміжок часу пройшло значний період розвитку, і економічно розвинені держави вже не вогнем і мечем, а економічними методами підкорюють слаборозвинені країни шляхом глобалізації економіки.

Слід чітко визначитись, що глобалізм вже є реальністю. У широкому плані глобалізм начебто стоїть на захисті цивілізації, яка передбачає волю до співіснування. Тоді можемо дійти єдиного правильного висновку, що співіснування можливе тільки в тому випадку, коли кожна держава і люди в ній мають відповідні умови і право на економічний розвиток та забезпечене життя. Ось тут і виникає оборотний бік глобалізму: чи зможуть такі країни, як Україна, мати необхідні умови для розвитку виробництва та забезпечення життя людей в умовах глобалізації. У цьому аспекті слід визначити позитивні і негативні сторони глобалізації.

На наш погляд, позитивними сторонами глобалізації економіки для високорозвинених держав слід вважати:

можливість розподілу сфер впливу та спеціалізації на виробництві тієї чи іншої продукції з використанням вискоєфективних технологій, що ми вже маємо у країнах світового співтовариства, таких, як США, Англія, Японія, Німеччина та ін;

подальший розвиток комп'ютерних технологій: інтернету, комп'ютерної телефонії, електронної пошти і електронних платежів;

створення міжнародних сил для оборони на кшталт НАТО та інших військових об'єднань;

можливість започаткування і впровадження в життя програм освоєння Космосу або програм охорони здоров'я, наприклад, у боротьбі з раком, вірусами (вірусом Ебола) та ін.

Головним позитивним моментом глобалізації економіки слід також вважати можливість на випадок загрози існування цивілізації з боку, наприклад, космічних об'єктів (астероїдів, комет і т.д.) мобілізувати всі ресурси Землі для знищення загрози цивілізації.

Прикладів можливостей міжнародного співробітництва можна навести багато - як позитивних, так і негативних. Отже, поряд із позитивними моментами слід висвітлити й негативні. Враховуючи, що ми живемо у незалежній Україні, їх буде доцільно висвітлити у відповідному ракурсі, з урахуванням посилення процесів економічного розвитку. До негативних аспектів слід віднести:

1) великі економічно розвинені держави, які входять до складу "великої вісімки", постійно, невідступно і всеохоплююче підкорюють слаборозвинені в економічному плані держави, такі, як Україна та ін. Для цього використовуються всі можливі й неможливі важелі впливу. У першу чергу це кредити МВФ, Світового банку і того ж Європейського банку, а далі - ідеологічні канали одурманювання людей через ЗМІ, кіно, телебачення, інтернет і т.п.;

ще зовсім недавно ми були свідками того, як ті ж великі держави обіцяли золоті гори Україні, якщо вона ліквідує ядерну зброю і ракети стратегічного призначення. Україна чітко виконала зобов'язання, а обіцянки Заходу залишились обіцянками. Аналогічний приклад із закриттям Чорнобильської АЕС. Україна дотрималась зобов'язань, а ось кошти на будівництво компенсуючих блоків на діючих Рівненській і Хмельницькій АЕС так і не виділені до цього часу;

лозунг про те, що Захід нам допоможе, який протягом великого проміжку часу втовкмачували пересічному громадянину України, залишився мильною бульбашкою. Заходу не потрібна економічно розвинена Україна, і він робить все, щоб повністю розвалити її економіку та перетворити її на сировинну базу, своєрідну економічну колонію.

Україна від початку попала під економічний контроль міжнародних фінансових організацій, адже на словах усі депутати-урядовці клянуться в любові і публічно виступають за розвиток нееньки України, а самі перекачують кошти за кордон. На сьогодні за кордоном знаходяться десятки мільярдів доларів, зароблених громадянами України, але ці кошти працюють на розвиток не українського виробництва, де вкрай необхідно впровадити новітні технології, а на ті держави, в які їх вкладено. Це аксіома.

На нашу думку, слід чітко визначити, що глобалізм і глобальна економіка вигідні високорозвиненим державам, адже з допомогою цього надзвичайно сильного важеля можна ставити в економічну залежність всі без винятку слаборозвинені країни. Раніше зі зброєю в руках завойовували країни, а зараз з допомогою економічної глобалізації завойовуються держави і цілі народи. Зростаючі борги перед міжнародними фінансовими установами надають можливість диктувати залежним країнам правила гри, і нікуди від цього не подітися. Виникає питання: а кому потрібні слаборозвинені країни?

В умовах глобалізації інтернаціоналізація економіки набуває нових рис:

- формується глобальне світове виробництво на основі інтенсифікації діяльності транснаціональних корпорацій та розвитку довгострокових виробничих зв'язків;
- кардинально змінюється зміст світових господарських зв'язків: темпи зростання міжнародної торгівлі випереджають темпи зростання виробництва, а фінансові операції перевищують обсяги експорту товарів та послуг;
- змінюється спрямованість і структура міжнародної торгівлі, зростає товарообмін наукоємною, високотехнологічною продукцією між розвинутими країнами;
- зростає орієнтація розвинутих економік на активізацію людського фактора, здатність генерувати нові знання, швидко їх застосовувати, використовуючи сучасні методи обробки інформації;
- інтенсифікується пошук світового центру управління та інструментів регулювання глобальних світогосподарських процесів.

Глобальна економіка — якісно новий стан світової економіки, яка поступово перетворюється у цілісний глобальний організм, поєднаний гігантською

виробничо-збутовою мережею, глобальною фінансовою системою, планетарною інформаційною мережею тощо.

Процес глобалізації розгортається під впливом сукупності факторів. Серед них:

- поглиблення міжнародного поділу праці, подальший розвиток інтернаціоналізації виробництва;
- науково-технічний прогрес, революція в інформаційних технологіях;
- розвиток міжнародної інфраструктури, нових поколінь транспорту і зв'язку;
- геоекономічні та геополітичні трансформації, пов'язані із розпадом соціалістичної системи та посиленням ринкової уніфікації сучасного світу;
- послаблення ролі традицій, соціальних зв'язків і звичаїв, інтернаціоналізація освіти, культурного простору тощо.

Наслідки глобалізації економіки пов'язані з формуванням загальнопланетарного науково-інформаційного простору, глобальних ринків робочої сили, товарів, інформаційних технологій на основі поступового демонтажу торговельних бар'єрів, підписання багатосторонніх торговельних угод тощо. Зростає відкритість та взаємозалежність національних економік, збільшуються обсяги і швидкість фінансових операцій, відбувається становлення єдиного світового виробництва, зростає кількість наднаціональних структур регулювання світового господарства, міжурядових та неурядових міжнародних організацій.

Водночас глобалізація здійснює суперечливий вплив як на окремі держави, так і на світову економіку в цілому. З одного боку вона відкриває небачені раніше можливості економічного зростання на основі:

- прискорення процесу поширення передових технологій, розвитку творчості та нововведень;
- удосконалення механізму розподілу ресурсів, підвищення ефективності їх використання на основі розвитку глобальної конкуренції;
- підвищення якості життя, покращення добробуту сімей, розширення можливостей вибору та доступу до нових ідей, знань;
- посилення міжнародної координації, зменшення загрози міжнародних конфліктів, локальних воєн;
- поширення ідей гуманізму, демократії, захисту громадянських прав та основних свобод людини.

Водночас глобалізація економіки породжує небачені загрози та ризики в результаті:

- поглиблення нерівності соціально-економічного розвитку країн в глобальних масштабах;
- посилення диспропорцій у світовій економіці, зростання розриву між товарними та фінансовими ринками, загрози глобальних криз;
- зростання конфліктів різного характеру та масштабу, створення глобальної сітки злочинного бізнесу, міжнародного тероризму;
- втрати національної ідентичності, поширення єдиних стандартів на національні культури;

- загострення глобальних проблем.

В умовах сучасної глобалізованої економіки, визначальним проявом якої є посилення взаємозалежності та відкритості національних ринків, закони попиту і пропозиції діють не абсолютно, а як тенденція. Як наслідок, механізм ринкового ціноутворення суттєво модифікується. В нових умовах все більшого поширення набуває тенденція до зближення внутрішніх цін національних ринків з цінами світового ринку.

Економічні кризи: сутність, види та шляхи подолання.

Економічна криза — фаза економічного циклу, під час якої відбувається різке відновлення порушених відтворювальних пропорцій шляхом спаду виробництва, недовантаження виробничих потужностей, зростання безробіття та ін. Це явище періодично повторюється і виявляється у надвиробництві капіталу і товарів. При цьому надвиробництві не абсолютно, а відносному, що передбачає більшу кількість вироблених товарів, ніж та, яку може спожити суспільство. Криза означає відносне надвиробництво внаслідок обмеженого платоспроможного попиту населення, що пояснюється збіднінням робітничих мас. Кризи глибоко вражають і руйнують усе народне господарство. Вони свідчать про силу стихійного саморегулюючого механізму ринкової економіки. Криза — це захід насильного встановлення рівноваги між виробництвом та споживанням, що є чинником суспільної трансформації всіх структур народного господарства, формування нових правил і принципів поведінки суб'єктів ринку, пріоритетного розвитку інтересів споживачів.

Економічні кризи охоплюють усі галузі й види діяльності, тому вони багатогранні і мають специфіку залежно від сфери, тривалості й середовища функціонування. Кризи поділяються на певні види, що відображають різні сторони одного й того ж кризового процесу. Криза надвиробництва характеризується тим, що охоплює всі сфери господарства, їй властиві велика глибина і тривалість, у ній відображається вся сукупність суперечностей і диспропорцій; Надвиробництво виступає скоріше як соціальне явище, а не як кількісне співвідношення вироблених матеріальних благ.

Промислова криза виявляється у невідповідності між масою вкладених у галузь виробничих сил і можливістю їх прибуткового застосування. Удар кризи означає для промисловців початок періоду низьких прибутків і великих збитків, депресії/ З настанням кризи з'ясовується, що кількість підприємств не тільки перевищує потребу в них при зниженні попиту, а й що їх було б занадто і за нормального розвитку споживання. Надвиробництво засобів виробництва — характерна риса промислових криз і причина їх затяжного характеру. Промислова криза супроводжується кризою праці: скорочується кількість і тривалість робочих днів, знижується заробітна плата працюючих, зростає кількість звільнень робітників і службовців.

Проміжна криза відрізняється від циклічної тим, що вона не розпочинає новий цикл, а перериває на певний час перебіг фази піднесення або поживлення. Така криза менш глибока та тривала і має локальний характер.

Часткова криза охоплює не всю економіку, а певну сферу економічної діяльності (наприклад, сферу грошового обігу кредиту).

Галузева криза - це криза в одній з галузей народного господарства, що може виникнути у будь-якій фазі циклу (наприклад, криза у сільському господарстві, на транспорті).

В ієрархії економічних криз досить значне місце належить структурним кризам, під якими розуміють енергетичну, сировинну, продовольчу, екологічну, валютно-фінансову кризи. Вони є наслідком однобічного розвитку одних галузей на шкоду іншим/ За умов науково-технічної революції бурхливий розвиток виробничих сил у нових галузях (електроніка, атомна енергетика, приладобудування) вступає у суперечність зі старою структурою народного господарства і потребує нового суспільного розвитку праці. Відбувається спад виробництва в таких традиційних галузях промисловості, як вугільна, текстильна тощо. Структурні кризи відрізняються від періодичних циклічних криз тим, що:

- — охоплюють не все народне господарство, а його частину;
- — триваліші щодо будь-якої галузі;
- — породжуються диспропорціями між виробництвом і споживанням, попитом і пропозицією {або довготривалим порушенням механізму стійких зв'язків між постачальниками продукції та її споживачами, змінами цінових пропорцій};
 - — можуть бути кризами як надвиробництва, так і недовиробництва;
 - — диспропорційність у структурних кризах недовиробництва може бути абсолютною і виявлятися у фізичному невивантаженні продукції; така диспропорційність не може бути врівноважена тільки зростанням цін;
 - — інвестиційний цикл у кожній галузі специфічний;
 - — специфічні риси структурних криз зумовлені галузевими особливостями нагромадження основного капіталу.

Товарна криза виявляється у невідповідності між товарами і цінами. Ціни на товари часто значно підвищуються поза залежністю від запасів цих товарів і попиту на них. При цьому зростання цін сприяє збільшенню виробництва і ввозу товарів, загострюється невідповідність між цінами і попитом. Слідом за дуже швидким зростанням цін настає скорочення споживання, яке і дає привід до переоцінки товарів.

В умовах товарної кризи великого впливу на формування цін і торговельну діяльність набуває спекуляція. Спекуляція (передбачення майбутньої кон'юнктури) має за мету пристосування господарської діяльності і товарних цін до реальних витрат економічного життя. Умови для виникнення спекулятивної діяльності — наявність непередбаченого різкого підвищення цін на товари і послуги, скорочення виробництва за товарного дефіциту, знецінення грошей. Спекулятивна діяльність приватних осіб, фірм і організацій за умов товарної кризи є необхідним явищем їх конкурентоспроможності, оживання бізнесу. Але якщо держава-монополіст займається такою діяльністю, виступає ініціатором надмірного зростання цін, це дуже негативно позначається на всіх сторонах відтворення і посилює кризу. Небезпека

спекуляції полягає в її сутності, в оцінці майбутньої кон'юнктури залежно від панівного настрою державного апарату і верхівки ділового світу. Основний недолік переворотів цін, зокрема їх лібералізації, — у їх збитковому впливі на виробництво. Зміна цін, що не відповідає реальним умовам життя, тягне за собою штучне скорочення споживання матеріальних благ, знищення їх.

Спекулятивні кризи — це наслідок спекулятивного підвищення цін в умовах дефіциту товарів і послуг, спаду виробництва, збідніння населення. Такі кризи не можуть тривати довго, тому що сприяють виникненню штучного надвиробництва товарів, падінню цін і оживленню попиту.

Аграрна криза означає такий стан сільського господарства, за якого значна частина населення зазнає майнової шкоди, зниження життєвого рівня, підприємства розоряються. Специфіка аграрних криз полягає в тому, що вони охоплюють тільки сільське господарство, не мають циклічного характеру, є тривалішими, ніж промислові кризи.

UNIT THREE: SCIENCE

1. *Translate the following text into Ukrainian with the help of literary proper translation. Explain the peculiarities of this kind of translation.*
2. *Find medical terms in the text. What way of translating them is the most suitable and why?*
3. *Having read the text, say what grammatical constructions are the most typical for scientific matter and what ways of translating them you know.*
4. *Find asyndetic noun clusters in the text. How will you render them into Ukrainian?*

Measles

Measles is best known for causing a fever and rash in childhood, but measles can affect other parts of the body and sometimes occurs in adults. Vaccination has significantly reduced the number of cases in the United States, although isolated outbreaks continue to occur, and measles has been occurring more frequently in recent years due to an increased number of vaccine refusals.

There are two types of measles, each caused by a different virus. Although both produce a rash and fever, they are really different diseases. When most people use the term measles, they are referring to the first condition below.

The rubeola virus causes "red measles," also known as "hard measles" or just "measles." Although most people recover without problems, rubeola can lead to pneumonia or inflammation of the brain (encephalitis).

The rubella virus causes "German measles," also known as "three-day measles." This is usually a milder disease than red measles. However, this virus can cause significant birth defects if an infected pregnant woman passes the virus to her unborn child.

Measles Causes

Both the rubeola and rubella viruses are spread through the respiratory route. This means they infect susceptible individuals exposed to an infected person who is coughing and sneezing. In fact, the rubeola virus is one of the most contagious viruses known to man. As a result, it can spread rapidly in a susceptible population. Infected people carry the virus in their respiratory tract before they get sick, so they can spread the disease without being aware of it.

If people are immune to the virus (either through vaccination or by having had measles in the past), they cannot get the disease caused by that virus. For example, someone who had rubeola as a child would not be able to get the disease again. Remember that rubella and rubeola are different viruses. An infection with or vaccination against one of these viruses does not protect against infection with the other.

Measles Symptoms and Signs

Symptoms appear about 10-14 days after a person is infected with the rubeola virus. This is called the incubation period. During this period, the virus is multiplying. Symptoms occur in two phases.

The early phase begins with these symptoms:

Fever

A run-down or lethargic feeling

Cough

Red eyes (conjunctivitis)

Runny nose

Loss of appetite

The red measles rash develops from two to four days later.

The rash usually starts on the face, spreading to the trunk and then to the arms and legs.

The rash is initially small red bumps that may blend into each other as more appear. From a distance, the rash often looks uniformly red.

People with measles may develop small grayish spots on the inside of the cheek, called "Koplik spots."

The rash is usually not itchy, but as it clears up, the skin may shed (this looks like skin that is peeling after sunburn).

Although red measles is often a mild disease, a few serious complications may occur. Red measles makes people more vulnerable to pneumonia and bacterial ear infections. Pneumonia as a complication of measles is especially serious in infants and is responsible for most deaths in this age group. Inflammation of the brain (encephalitis) occurs about once in every thousand cases of measles and is a serious complication that can be fatal.

Red measles is particularly severe in people with weakened immune systems, including people who are malnourished or have HIV.

Rubella ("German measles")

German measles causes milder symptoms than red measles. The incubation period between getting the virus and getting sick is 10 days to two weeks.

Initially, some people experience fatigue, low-grade fever, headache, or red eyes several days before the rash appears. These symptoms are more common in adults than in children.

Swollen, tender lymph nodes may occur in the back of the neck.

The rash is light red to pink. It starts as individual spots that may merge together over time. The rash usually starts on the face and moves down to the trunk.

The rash does not usually itch, but as it clears up, the skin may shed.

Adult women who get rubella may get painful joints for days to weeks after the infection. This typically affects the hands, wrists, and knees.

Symptoms may be so mild that they are not even noticed, especially in children. Most symptoms resolve in a few days, but swollen lymph nodes may persist for a few weeks.

The most feared complication of rubella is "congenital rubella," which occurs when an infected pregnant woman passes the virus to her unborn child. Among other problems and birth defects, affected infants may have cataracts, heart defects, hearing

impairment, and learning disabilities. The risk of transmission is highest early in pregnancy. The virus may also cause miscarriage or stillbirth.

When to Seek Medical Care for Measles

Both rubella and rubeola have become so uncommon that patients normally present to their physician for a diagnosis of a rash and associated illness. In general, both children and adults who have a fever and a rash should contact their physician. People who have come in contact with an infected person should also be evaluated to see if they need special measures to keep them from getting sick. Normally, measles is not a disease that requires emergency care.

Measles Diagnosis

Depending on the symptoms, the doctor may diagnose measles based on the patient's history and physical exam alone.

In questionable cases, the doctor can perform specialized blood tests to help with the diagnosis, but these tests usually are not needed.

Blood tests can also be used to see if a person is immune to measles.

Measles Treatment

Self-Care at Home

Although there is no cure for measles, there are steps that can make the disease more tolerable. These include the following:

Get plenty of rest.

Sponge baths with lukewarm water may reduce discomfort due to fever.

Drink plenty of fluids to help avoid dehydration.

A humidifier or vaporizer may ease the cough.

Pain relievers and fever reducers such as acetaminophen (Tylenol, Liquiprin Drops, and other brands) and ibuprofen (Advil, Motrin, and other brands) can help with symptoms when used according to directions. Remember never to give aspirin to children or teenagers because it may cause a disease known as Reye's syndrome.

Medical Treatment

There is no specific treatment or cure for measles. Children should stay at home and out of school until they are cleared to return by their health care professional.

Follow-up

Although complications are rare, a physician should be contacted if symptoms worsen or do not resolve, or if there is confusion or change in the level of consciousness. Shortness of breath, a cough that produces sputum, and/or chest pain may be symptoms of pneumonia.

Measles Prevention and Vaccination

Because of widespread vaccination of children, both kinds of measles occur much less often than in the past. However, recently there have been a number of well-publicized outbreaks in communities around the United States. In the United States in 2011, there were 222 rubeola measles cases, and 65% of those affected were unimmunized. Of the 222, 70 were admitted to hospitals, but luckily there were no deaths. In 2012 alone, there have been at least four different outbreaks of rubeola measles, including cases in Indiana, Delaware, California, and Kansas. Outside of the United States, measles outbreaks are even more common, including over 15,000 cases reported in France during 2011.

The most effective way to prevent measles is through immunization.

Children in the United States routinely receive the measles-mumps-rubella (MMR) vaccine according to a published immunization schedule. This vaccine protects against both red measles and German measles. Vaccination is required for entry into school.

Doctors usually give the first dose of the measles immunization at 12-15 months of age.

Doctors give a second dose of the immunization when the child is 4 to 6 years old.

Although most children tolerate the vaccine well, a few may develop fever and even a rash from five to 12 days after the immunization. Adult women who get the vaccine may notice short-term aching in their joints.

The vaccine is about 95% effective in preventing measles of either type. That means that a small number of people who get the vaccine may still be able to get measles.

The vaccine should not be used in people with egg allergies.

Rarely, the measles vaccine can cause a measles-like illness. This is most common in people with weak immune systems, such as those with advanced HIV or those on chemotherapy. In such patients, the risk of vaccination should be balanced carefully against the risk of getting measles.

Women who may become pregnant should have a blood test to be sure they are immune to rubella ("German measles").

Both types of measles are still common in areas that do not offer immunization and in people who have not been immunized.

As with all other contagious illnesses, covering the mouth when coughing or sneezing and good hand-washing practices will help prevent the spread of the diseases.

A special immunization -- immune globulin -- may be necessary for certain high-risk people after they are exposed to measles. These include children younger than 1 year, children with weakened immune systems, and pregnant women. If you have been exposed to measles, contact your physician to determine if you need immune globulin.

Measles Prognosis

Measles of either type usually clears up on its own in seven to 10 days. Once a person has had a case of the measles, they are almost always immune for life.

As discussed above, complications are rare but may be serious. This is the reason why vaccination is so universally recommended.

Chickenpox

Chickenpox, also known as varicella, is a highly contagious and self-limited infection that most commonly affects children between 5-10 years of age. The disease has a worldwide distribution and is reported throughout the year in regions of temperate climate. The peak incidence is generally during the months of March through May. Lifelong immunity for chickenpox generally follows the disease. If the patient's immune system does not totally clear the body of the virus, it may retreat to skin sensory nerve cell bodies where it is protected from the patient's immune system. The disease shingles (also known as "zoster") represents release of these viruses down the

length of the skin nerve fiber and produces a characteristic painful rash. Shingles is most commonly a disease of adults.

Chickenpox Causes

The varicella-zoster virus (VZV) causes chickenpox. The disease is highly contagious -- over 90% of nonimmune individuals will develop chickenpox following exposure. VZV is communicable by both direct skin-to-skin contact and via respiratory droplets (for example, coughing, sneezing) from the infected individual. While the average incubation period from viral exposure to onset of symptoms is 12-14 days, symptoms may appear as early as 10 days or as late as 21 days after exposure to the virus.

Chickenpox Symptoms and Signs

Rash

Healthy children generally experience one to two days of fever, sore throat, and malaise approximately two weeks following exposure to VZV. Within 24 hours of these symptoms, a characteristic rash develops initially on the torso and then spreads over the next seven to 10 days outward to the head, arms, and legs. The rash progresses through a predictable evolution from a red papule ("bug bite" appearance) to blister (vesicle) to pustule and then scabs over. The vesicle and pustular fluids are highly concentrated with infectious virus particles. New lesions characteristically come in "waves" over the skin surface. The patient may thus have newly formed papules, middle-aged vesicles and pustules, and crusted lesions all at the same time. At the peak of the disease, a patient may have over 300 skin lesions at one time. Once all lesions are scabbed over and no new lesions are developing, the person is no longer contagious. The lesions rarely cause permanent scarring, unless secondary infection develops (see below). Lesions may commonly be found in the mouth and may also involve the genitalia.

Complications

In healthy children, chickenpox is a mild disease. Adults are 25% more likely to have significant complications from the diseases. Common complications affecting both children and adults include the following:

Skin infection: Secondary bacterial infections caused by either *Staphylococcus* or *Streptococcus* bacteria are well described. Rarely, an invasive form of *Streptococcus* can quickly spread throughout the body and may be life-threatening.

Pneumonia: This is a relatively rare complication in healthy children but is the primary cause of hospitalization for adults (occurring in one in 400 cases) and has a mortality (death) rate of between 10%-30%.

Neurologic complications: Children most commonly develop an inflammation of the balance center of the brain called acute cerebellar ataxia. Symptoms of abnormal eye movements and poor balance develop in about one in 4,000 children approximately one week into the skin manifestations of chickenpox. Symptoms generally last for a few days, and a complete recovery is common. Adults more commonly develop a more generalized brain inflammation ("encephalitis") whose symptoms may include delirium and seizures. Some studies report a 10% mortality rate and a 15% rate of developing long-term neurologic side effects in survivors.

Reye syndrome: This rare childhood complication of chickenpox (and influenza) is most commonly associated with the administration of aspirin. A rapid progression of nausea, vomiting, headache, delirium, and combativeness that may progress to coma is a common pattern of deterioration. Supportive measures are the only therapy.

Rare complications: Hepatitis, kidney disease, ulcers of the intestinal tract, and inflammation of the testes (orchitis) have all been described.

Chickenpox and pregnancy

The first case of pregnancy-associated complications of VZV was reported in 1947. Further studies have shown that most cases of congenital (in the womb) infection occur in infants whose mothers were infected with VZV between eight and 20 weeks gestation. Congenital infection occurs only in infants born to mothers who experience VZV clinical infection (chickenpox) during pregnancy. Women who are immune to VZV and are exposed to chickenpox during pregnancy do not carry the same risk profile for their infant. Studies indicate that the risk of fetal anomalies as a result of congenital VZV infection is very small (0.4%-2%). Complications that have been documented include skin pigment abnormalities and scarring (presumably due to intrauterine skin infections), eye abnormalities, brain structural abnormalities resulting in mental retardation, and structural abnormalities of the arms and legs. Maternal shingles during any trimester of pregnancy has not been associated with congenital abnormalities. Non-VZV-immune pregnant women can be reassured that localized shingles (zoster) infection is only contagious from direct contact with open lesions.

Maternal VZV infection during the final two weeks of a pregnancy carries an ominous risk for the infant. Infected infants have up to a 25% mortality rate, and the worse prognosis exists for those infants whose mothers develop chickenpox during the last five days of confinement. Overwhelming generalized sepsis (infection of the bloodstream that spreads throughout the body) and multiple organ infection and failure lead to such a dismal prognosis. Specific anti-VZV gamma globulin can be used to lessen the severity of neonatal disease (see below).

When to Seek Medical Care

Although most cases of chickenpox heal without complications, sometimes medical attention is required. Call the doctor if any of the following conditions develop:

Fever higher than 103 F

A rash involving an eye; eye pain (especially unusual sensitivity to light)

Dehydration, vomiting, or decreased fluid intake

Uncertainty of diagnosis or what medication to give

Chickenpox during pregnancy (especially during the last month)

Secondary skin infections

Signs of bacterial infection include the following:

Blisters leaking a thick yellow or green fluid

Skin around a blister appears red, increasingly painful, or swollen, or has red streaking extending from the site

If someone with chickenpox begins to breathe with difficulty, shows confusion, disorientation, or appears extremely sleepy and becomes belligerent or difficult to

wake up, go immediately to a hospital's emergency department. In addition, any seizures or high fever accompanied by headache and vomiting need prompt emergency evaluation.

Chickenpox Diagnosis

A doctor usually bases a diagnosis of chickenpox on the clinical history and physical findings. However, laboratory exams can be useful. Your doctor can test blister fluid if there is a concern about secondary skin infection by *Staphylococcus* or *Streptococcus*. If the blisters are infected with bacteria, such a bacterial culture can help determine which antibiotics may be needed.

Chickenpox Treatment

Self-Care at Home

Most cases of chickenpox can be managed at home. Chickenpox rash tends to be extremely itchy. Several treatments can be used at home to help a child feel better.

Cool compresses applied to blisters may give relief, as may calamine lotion. Lotions containing diphenhydramine (Benadryl) should not be used -- erratic absorption through open skin lesions may occur and be associated with toxicity due to elevated blood levels.

You can give cool-water baths every three to four hours, adding baking soda to the water to calm itching. You may also soak in an Aveeno oatmeal bath to soothe itching blisters.

Trimming fingernails can help prevent infection from scratching the blisters. If you have a small infant with chickenpox, cover the child's hands with mittens to minimize scratching.

Diphenhydramine (Benadryl), loratadine (Claritin), or cetirizine (Zyrtec) taken orally also can relieve itching. These medicines are available over the counter.

Treat fever with acetaminophen (for example, Tylenol) or ibuprofen (Advil and Motrin are common brand names). Read the label before giving any medication. Some medicines contain many different agents. If the medicine is for a child, make sure it contains no aspirin. Never give aspirin to a child because aspirin has been associated with Reye's syndrome.

Occasionally a child will develop blisters in the mouth, making eating or drinking painful. A person should be encouraged to drink fluids to prevent dehydration. To alleviate pain, provide cold fluids (ice pops, milk shakes, and smoothies) and soft bland foods. Avoid any foods that are spicy, hot, or acidic (for instance, orange juice).

Keep children at home from school and day care until all blisters have crusted. A child with chickenpox is extremely contagious until the last crop of blisters has crusted.

If you take your child to a doctor's office, call ahead to let the staff know that you think your child has chickenpox. They may usher you to a special waiting or treatment room to avoid exposing other children.

Medical Treatment

If you have a fever, your doctor may recommend acetaminophen or ibuprofen.

If you appear dehydrated and are unable to drink fluids, your doctor may recommend IV fluids either in an emergency room or as a hospitalized patient.

Secondary bacterial skin infections may be treated with antibiotics. Because a virus causes chickenpox, no antibiotic can cure the disease.

For people who have severe infections, an antiviral agent called acyclovir (Zovirax) has been shown to shorten the duration and severity of symptoms if given soon after the onset of the rash. Acyclovir may be given by mouth or by IV to help people at risk for severe infection.

Neonatal VZV infection may be treated with VZIG (varicella zoster immune globulin) -- a form of highly concentrated anti-VZV gamma globulin. The only product manufacturer of VZIG has ceased production, but an alternative product, VariZIG, is available on a research protocol.

Chickenpox Prevention

Varivax, a two-dose vaccine for chickenpox, is highly recommended for healthy children, adolescents, and adults. A chickenpox vaccine was first approved by the Food and Drug Administration in 1995 and is widely available. A combination measles, mumps, rubella, and varicella (MMRV) vaccine was licensed in the United States in 2005 for use among healthy children 12 months-12 years of age.

The U.S. Centers for Disease Control and Prevention recommends that all healthy children 12 months through 12 years of age receive two doses of chickenpox vaccine, administered at least three months apart. Children who have evidence of immunity to varicella do not need the vaccine. Those aged 13 and over who do not have evidence of immunity should get two doses of the vaccine four to eight weeks apart.

When fully immunized, the vaccine has been shown to be 95% effective in preventing childhood cases of chickenpox. A small percentage of newly immunized people will develop a mild rash. Pregnant women and infants younger than 1 year of age should not be vaccinated.

Prior to the introduction of a chickenpox vaccine program, approximately 4 million cases occurred annually in the United States; 10,000 patients were hospitalized annually, and an average of 100 deaths occurred. The majority of deaths occurred in those who had no identifiable risk factor (for example, cancer, HIV/AIDS). Chickenpox should not be viewed as a childhood "rite of passage" and is not merely an inconvenience.

1. *Translate the following text into English with the help of literary proper translation.*
2. *Find examples of the use of Passive Voice in your translation of the text. Was Passive Voice used in the corresponding Ukrainian sentences? If not, explain why the use of Passive Voice was necessary/suitable in the English variant.*
3. *Find in the Ukrainian text sentences which you can translate using the infinitive constructions / predicative complexes.*
4. *What grammatical structures are to be changed in the course of translating this text into English?*

НЕВРОТИЧНІ РОЗЛАДИ У ДІТЕЙ ШКІЛЬНОГО ВІКУ І ЇХ ВПЛИВ НА ВНУТРІШНЬООСОБИСТІСНУ КОНФЛІКТНІСТЬ ШКОЛЯРІВ

У поведінковій психології невроз визначається як зафіксована навичка непристосованого поведження, придбана шляхом навчіння.

Істотним поштовхом до опису клінічної картини й оцінці ролі різних факторів у походженні неврозів послугували концепції посттравматичних і військових неврозів.

Неврози - це групи психічних порушень, які виникають під впливом психічних травм. Психогенні фактори, що стали причиною виникнення невротичних станів особистості, досить різноманітні. В одних випадках - це порушення планів, знищення надій, що викликає почуття сильного незадоволення. Тоді ми говоримо про фрустраційну ситуацію: індивід нашкоджується на перешкоди, які є непереборними, або, принаймні, видаються йому такими. У інших випадках - це внутрішньоособистісне незадоволення та його симптоми: депресія, сенсорна, емоційна чи соціальна ізоляція (депривація), яка викликає стан депресії, дратівливості, апатії, страхи та нав'язливі стани.

Зв'язок неврозу із подіями, які не завершилися психотравматичними ситуаціями, дозволяють зважати на його цілком зворотні властивості. Але травми сприяють виникненню внутрішньоособистісної конфліктності, що впливає на процес утворення невротичного характеру. Розрізняють депресивні, мазохістські, нарцистичні (фалічні), істеричні (інцестуальні), садистсько-анальні та інші характери. Школяр із невротичним характером страждає від застою енергії, що постійно посилюється, почуття провини, протиріччя між Воно і Понад-Я, протиріччя між власними сутностями. Подібність деформацій характеру, які супроводжують різні типи неврозів, полягають не в переживаннях, а в конфліктах, які в дійсності рухають людиною.

Невротичні стани супроводжуються порушенням загального самопочуття й різних соматовегетативних функцій: емоційною нестійкістю, підвищеною

емоційною виснажливістю при досить високій об'єктивності при оцінці свого хворобливого стану. їм не властиві такі важкі форми психічних розладів як маячіння ідеї, галюцинації, інтелектуально-містичні порушення.

Існують різні визначення неврозів. Патогенне обґрунтування належить В. Н. Мясищеву. Ще в 1934 році він відзначав, що невроз - це хвороба розвитку особистості. Під хворобою особистості він розумів ту категорію нервово-психічних розладів, що викликається тим, як саме особистість переробляє або переживає свою дійсність, своє місце й свою долю. Це може бути страх, пережитий під час автомобільної катастрофи, втрата близької людини, раптовий переляк, гріке почуття образи, незаслужена кривда, невдача під час іспиту, острах бути виключеним зі школи, вузу, розлучення батьків, тривала робота при неправильному трудовому режимі й багато інших факторів, що створюють скрутну для школяра ситуацію, яку йому дуже важко розв'язати. Іноді причина переживань здається для навколишніх не істотною, проте для того, хто страждає на невроз, вона є надзвичайно важливою. Усе в остаточному підсумку визначається особливостями особистості, її ставлення до конфлікту, що виникає. Так, незаслужена догана з боку суворого директора школи, учитель, який для залякування застосовує жорстокі методи, може обтяжливо сприйнятися ранимою, чутливою натурою і не справити жодного враження на легковажну людину з "товстою шкірою". Також по-різному переживають невдачу на іспитах серйозні, самолюбиві школярі й безтурботні, легковажні учні, що звикли здавати предмет із другого-третього "заходу". Одні непохитно переносять важкі життєві випробування, інші стають неспроможними під впливом незначних ударів долі. На цій основі виникло поняття про невроз як про спробу "втечі у хворобу", що дозволяє шляхом хворобливого симптому "поневолити навколишніх", ухилитися від крутого повороту життя, одержати певну "вигоду" від страждання.

Невротичний школяр наділений вразливим і негармонійним характером. Тому у нього викликають більше труднощів і проблеми, які легко долає звичайна людина, що здебільшого просто дотримується розчищеного шляху соціального життя. Уроджена чутливість є причиною опору пристосуванню. Біологічна енергія, позначена як лібідо, не знаходить собі вираження або підходящої діяльності, а тому й замінює своєчасну і належну форму пристосування неадаптивною формою.

Конфліктна ситуація невротичної особистості виникає із розпачливого нав'язливого бажання бути першим і з настільки ж сильного нав'язливого спонукання стримувати себе (симптом відмінника). Невротики виявляють велику групу внутрішніх заборон на те, щоб виразити свої бажання, висловити думку або критику, наказати, установити контакти, не можуть себе захистити від нападок, сказати "ні".

Аналіз неврозів, що виникають у школярів, переконує у тому, що досить часто у своєму походженні вони йдуть коріннями в далеке дитинство. Помилки виховання залишають глибокий слід у нервовій системі, роблять її більш уразливою і чутливою до різних стресових впливів.

“Злами” у вихованні не завжди фатальні для життя людини, особливо, якщо вона критично оцінює й свідомо переборює їх, однак вони, безумовно, полегшують формування неврозу, готують для нього “живильний ґрунт”.

Дослідники відзначають, підвищену схильність до розвитку неврозів психопатичних особистостей. Невротичному розвитку індивіда сприяють почуття відчуження, ворожості, страху, непевності у своїх силах. Ці установки самі по собі не становлять невроз, але вони є тим ґрунтом, на якому вони можуть розвинути, тому що саме їхнє сполучення породжує почуття безпорадності стосовно навколишнього світу. Базальне почуття небезпеки робить необхідним в ім'я безпеки й задоволення жорстко додержуватися певних прагнень, суперечлива природа яких становить ядро неврозів [8, с 339]. Невротик не просто втрачає здатність розбиратися в собі й своїх бажаннях, він стає нездатним до вирішення своїх внутрішніх проблем, що виявляється головним джерелом його внутрішньоособистісної конфліктності. Звичайно, наявність дисгармонічних властивостей призводить до виникнення неврозів, однак, людина без ознак аномальних особистісних особливостей у зв'язку з несприятливими психотравмуючими обставинами також може бути схильною до неврозу.

Із загальних клінічних проявів неврозів у школярів варто зазначити скарги на погане самопочуття, стомлюваність, поганий нестійкий настрій, підвищену невинуватну тривожність, прояви розладу сну. Вони також часто вказують на наявність неприємних відчуттів у тілі, нетривалі порушення функцій внутрішніх органів. Характер цих відчуттів може імітувати картину соматичних захворювань.

Соматовегетативні розлади проявляються у вигляді вегетативних дистоній і кризів. Вегетативні розлади супроводжуються тривогою, страхом, іпохондричними проявами і фобіями. Часто спостерігається порушення серцевої діяльності (кардіологічний синдром), дихальні й шлунково-кишкові розлади, сексуальні, рухові й сенсорні порушення, головні болі нервово-м'язового характеру типу “каска”, “обруча”. Виразність невротичних проявів відповідає патогенності факторів, а також залежить від психологічних особливостей конкретного індивіда. Психологічними проєкціями внутрішньоособистісної конфліктності при неврозах є:

- афективна збудливість, що проявляється з одного боку в настирливій вимозі уваги й пещення з боку дорослих, навколишніх, а з іншого боку - у крайній уразливості, конфліктності, злостивості, негативних реакціях, відкритій агресивності;

- деспотичні вимоги при прагненні досягти своїх цілей;

- при негативних впливах - загальмованість, сензитивність;

- слабка соціальна адаптація на тлі непевності;

- самозахист у вигляді або реакції захисту і пристосування, або у вигляді афективного спалаху.

Підвищена тривожність зазвичай поєднується у таких школярів з повним невір'ям у свої можливості, острахом, що в потрібний момент не вистачить сил

і здібностей для рішучих дій. Тому майбутні виступи, іспити й перевірки їх особливо лякають і турбують.

Однієї з домінуючих рис дітей-невротиків є їхня надмірна залежність від схвалення або симпатії з боку інших людей. Є помітне протиріччя між їхнім бажанням одержати любов від інших і їхньої власної здатності жити це почуття. Внутрішня незахищеність, почуття неповноцінності й невідповідності можуть проявлятися в безпідставній переконаності у своїй некомпетентності, дурості, непривабливості.

Страхи й побоювання із приводу майбутнього змушують їх знову повертатися до аналізу своїх і чужих вчинків, постійно оцінювати правильність своїх дій і можливі дії інших сторін, болісно шукати найкращі варіанти поведінки. Це прагнення до самоаналізу, до нескінченного інтелектуального конструювання оптимальних варіантів поведінки приводить до того, що вони не можуть зупинитися на якому-небудь одному варіанті рішення, зробити остаточний вибір. Проте, коли обставини примушують їх зробити вибір, то виникає нове занепокоєння, тому що ухвалене рішення повинне бути негайно, невідкладно реалізовано.

Усі відтягнення і відстрочки нетерпимі й погано переносяться, є приводом для нових тривог та хвилювань. Захистом від хронічної тривоги стає педантизм, який поступово формується. Суворе дотримання заздалегідь розроблених правил рятує від несподіванок і непередбачених випадків, робить майбутній хід подій менш невизначеним, більше передбачуваним, що зменшує почуття непевності й тривоги, дозволяє заощаджувати сили. Стереотипний спосіб життя є найбільш типовим способом компенсації. У звичних, регламентованих умовах життя вони зберігають високу продуктивність діяльності й гарну адаптацію. Тому ці особи найчастіше є активними прихильниками нормативних форм поведінки й регламентації життя. У них рано формуються акуратність, обов'язковість, почуття обов'язку й відповідальності. Вони пред'являють високі морально-етичні вимоги до себе та до осіб, з якими взаємодіють.

Боязкі й сором'язливі, тактовні й делікатні, вони стають настирливими і незговірливими у своїх наполегливих вимогах точного дотримання всіх формальностей. Будь-який відступ від звичного, перевіреного способу дії не тільки підсилює тривогу й занепокоєння, але сердить і дратує, особливо, якщо порушниками порядку виступають підлеглі, залежні від них особи.

Небезпека цих змін криється не у важкості або невиліковності (невроз піддається корекції), а у самому ставленні до свого стану. Більшість батьків просто не звертають уваги на перші ознаки неврозів або нервових розладів у своїх дітей, деякі - ставляться досить поверхово ("саме пройде"), і лише незначна частина вживає реальні дії для виправлення становища. За даними Міністерства Охорони здоров'я в шкільному віці погіршення здоров'я яскраво виражено. За останні десять років число школярів із хронічною патологією зросло в 1,5 рази. Нервово-психічні розлади займають рангові місця у структурі патологій дітей шкільного віку. Найбільш значне збільшення частоти патологічних станів відзначається у вікові періоди 7, 10, 12-17 років, що

характеризуються інтенсивною перебудовою організму й зниженням його адаптивних можливостей.

Якщо дитині в дитинстві батьки постійно присвоювали потенційні антигуманні ярлики, то рано чи пізно вона починає у це вірити. Але спочатку всередині дитини відбувається конфлікт, оскільки вона знає, що не настільки пошана, що намагається порадувати своїх батьків, учителів, а вони цього не зауважують, намагаючись підігнати дитину під свої мірки. У здивуванні і безпорадності часом опиняється дитина перед гнівливістю людей старшого віку. Із цього конфлікту “випливає” нервова напруга, з якою дитина часто не може впоратися самотійно.

Можливі два варіанти вирішення дитиною цієї проблеми: або вона пристосується під непомірні вимоги дорослих і сховає свої особистісні якості, але буде змушена шукати механізм захисту власного “Я” доступними для неї способами; або вона буде пручатися, що породить безліч конфліктів із учителями й батьками. І те й інше неминуче призведе до підвищеної нервової напруги, а якщо дорослі не змінять свою “виховну політику”, то в дитини виникне нервовий розлад, невроз, який підростаюча людина понесе із собою в доросле життя.

Неповноцінність, що виникає в аналогічних ситуаціях дитинства, залишається довічним психологічним утворенням людини.

Неврози можуть виникати в різному віці. Вони є найбільш розповиреним видом психічних деформацій. Їхня поширеність - 15 %, тобто кожен десятий школяр страждає на невроз. За даними В. Гарбузова, А. Захарова, Д. Ісаєва (1977), чим молодша дитина, тим коротше в неї латентний період неврозу. Невротичні тики й енурез виявлялися звичайно через 2-7 днів й, рідше, у той же день психічної травматизації. Неврози виникають у жінок частіше, ніж у чоловіків. Спадковість не грає провідної ролі. Іноді неврози можуть носити масовий характер.

Судячи з масштабу поширення цього явища, у недалекому майбутньому нам загрожує невротизація населення. Суспільство, що складається здебільшого з невротиків, не зможе гармонійно й цивілізовано існувати надалі.

Сучасна родина являє собою не застиглу соціальну організацію, а динамічну мікросистему, що постійно перебуває в діалектичному розвитку. Загальновідомі певні зміни, що відбулися в структурі родини: зменшення розмірів родини й кількості дітей, зменшення ролі старшого брата й сестри, зникнення різкої диференціації між членами родини в цілому, зростання зайнятості батьків, ріст числа розлучень, неблагополучних родин. Сюди ж можна додати й змішання статевих ролей у суспільстві: стає усе більше помітною фемінізація чоловіків й, навпаки, маскулінізація жінок. Чоловіки усе більше відстороняються від виховання власних дітей. Процес становлення нової родини важкий і хворобливий, тому що нові ролі ще не до кінця освоєні. Безліч родин розпадається, не перейшовши п'ятирічний рубіж існування. Прикро, що саме діти, найчастіше за все, розплачуються за помилки дорослих.

Родина є першою інстанцією залучення дитини до людського світу, і від неї залежить психічне здоров'я дітей. Вона може брати активну участь у процесі

подолання травматизації, визначаючи ступінь чутливості дитини, її здатність до протистояння й вибір способу подолання патогенної ситуації, виступає як фактор сенсibiliзації до психічної травми. У деяких випадках негативні реакції родини стимулюють травму, роблять її більш важкою, утруднюють її ліквідацію. У результаті таких дій травма “хроніфікується”, закріплюється, несприятливі її наслідки акумулюються в стійкий невроз і відповідні прояви внутрішньоособистісної конфліктності.

Причини складних взаємин між батьками й дітьми, підвищеної нервозності дітей, полягають в неспроможності батьків, їхній нездатності виконувати гендерні обов'язки. Така родина виявляється безпосереднім джерелом травматизуючих переживань. Сучасні батьки намагаються, якомога раніше перекласти виховання власної дитини на дитячі установи, займаючись тим часом власною кар'єрою й особистим життям, а це не сприяє здоров'ю дитини у всіх аспектах.

Діти несуть у доросле життя той стереотип стосунків, що закладається в дитинстві. Якщо маля часто бачить сварки батьків, то згодом приймає їх за норму життя, виробляє звичку до подібних стосунків. Ставши, у свою чергу, батьком, підсвідомо реалізує закладені в дитинстві стереотипи у власній родині.

Причини дитячих неврозів закладені в недосконалості сімейних стосунків. Проблема стає схожа на замкнуте коло: батьки несуть зі свого дитинства свої страхи, проблеми, перекладаючи їх на плечі підростаючих дітей, ті, у свою чергу - на плечі своїх дітей.

Велике значення надається пренатальному періоду. Важливо, наскільки дитина буде бажаною, у якому стані перебуває сама родина на момент появи дитини.

Ніхто не вимагає досконалості від батьків, усі мають право на помилки, але багатьох з них можна було б уникнути. Для початку необхідно вирішити власні проблеми й проблеми взаємин у родині. Ясне розуміння такого рішення в майбутньому гарантує й психічне здоров'я дитини в родині, а так само й те, що більшість проблем не перейдуть марним багажем у життя наступних поколінь.

Надлишок невиправданої уваги, порушення почуття міри може породити в дитині невпевненість у власних силах, різні комплекси, призвести до виникнення неврозу. Адекватне ставлення до віку дитини припускає прийняття батьками темпів дорослішання власних дітей. Причини дитячої внутрішньоособистісної конфліктності часто криються не в недосконалості дитячої природи, а в помилках виховання. Багато батьків сприймають власну дитину, як ще один шанс для втілення власних амбіцій і нереалізованих можливостей. Деякі водять своїх дітей по лікарях, допитуючись, чому у дитини тик, енурез, заїкання, страхи, говорять про сторонні причини захворювання. Але дуже часто першопричина закладена в них самих, неспроможності їх як батьків.

Спровокувати вихід неврозу “на поверхню” може незначний напружений момент: підземний поштовх, гавкіт собак, різкий сигнал машин, несправедливість учителя. Основа неврозу формується у ранньому дитинстві.

Етимологічну причину неврозу варто шукати в інфантильних фіксаціях на фантазіях і звичках, які характеризуються несвідомим застряганням (зацикленням) лібідо на них. Спочатку Фрейд визначав лібідо як психічну енергію сексуального потяга, але з часом, це розуміння розширилося, і лібідо позначило енергію потягів (любов до батьків, дітей, до себе, людинолюбство). З більш ширшої точки зору лібідо розумілося К. Юнгом як бажання, А. Бергсоном як життєва енергія (*elan vital*). Процес розвитку лібідо триває до зрілого віку і пов'язаний із постійним удосконалюванням пристосування до зовнішнього світу. Коли під час цього процесу лібідо зустрічає якусь перешкоду, відбувається його нагромадження (аккумуляція), що звичайно викликає підвищені зусилля для її подолання. Якщо ж перешкода уявляється непереборною і дана особа перед ним пасує, то нагромаджене лібідо спрямовується назад (регресивно). Замість того щоб прагнути до підвищеного зусилля, лібідо відмовляється від майбутнього завдання й повертається до колишнього стану. Зворотній напрямок лібідо спостерігається при розчаруванні, втраті цінностей, невдалому шлюбі, небезпеці, коли регресивно поживаються образи давнього минулого: батьків, рідної домівки, подій дитинства. Якщо усунути перешкоди з життєвого шляху, то вся система інфантильних фантазій руйнується.

Говорячи про генезис неврозів, варто звернутися до проблеми конфліктів між обов'язком і бажанням, потягом і ситуацією, що перешкоджає його задоволенню. Конфлікти можуть бути різними. Розуміння генезису змін вимагає аналізу різної психологічної природи цих конфліктів і з'ясування, за яких обставин і соціальних умовах ці конфлікти виявляються джерелом хворобливого утворення. Відповідь на це питання пов'язане з особливостями психіки школяра, що, вступаючи у взаємини із навколишнім світом, як активний суб'єкт у відповідності зі своїми потребами, ставить собі перед собою завдання, прагне й бореться за досягнення своїх цілей.

Відома невідповідність між потребами й можливостями їх безпосереднього задоволення є істотним моментом у розвитку особистості: невідповідність мобілізує нашу діяльність, змушує напружуватися, активізує нас. Досягнення поставленої мети вправляє й розвиває наші нервово-психічні функції. Учорашнє "протиріччя" сьогодні зникає, досягається поставлена мета, у зв'язку із психічним ростом підвищується рівень потреб, це спричиняє нові цілі й нові завдання. Отже, саме протиріччя або невідповідність між потребою й можливістю її задоволення, метою й можливістю її досягнення приводить до психоневрозу тільки тоді, коли воно продуктивно не дозволяється: ціль не досягається і потреба не задовольняється, зазнають краху плани, руйнуються надії, втрачаються контакти із близькими людьми, погіршується становище, знижуються можливості й т.п.

Проте не завжди невдачі й потрясіння породжують невроз і внутрішньоособистісну конфліктність. Ситуації, за яких протиріччя здобувають неоднозначний характер:

- по-перше, в одних випадках патогенність протиріччя стає джерелом, в основному, особливості особистості, які переповняють життя створеними ними

ж самими труднощами, як це буває в осіб агресивних, претензійних, впертих, примхливих, сенситивних і т.п. У школярів із недоліками характеру життя виявляється сповненим зіткнень із людьми, і це призводить їх до неврозу. Навіть звичайні життєві колізії або утруднення є, у силу агресивної претензійності або чутливості цих осіб, постійним джерелом важких конфліктів і переживань;

- по-друге, для розуміння патогенного протиріччя необхідно врахувати не тільки питання про потреби, але й про засоби активного впливу і шляхи досягнення цілей, які можуть при певних обставинах бути набагато нижче рівня потреб або домагань особистості, а в протиріччі, що створилося, вона не може знайти раціонального, продуктивного виходу;

- по-третє, реальність не уявляє пасивного об'єкта впливу. Вона активно перешкоджає й допомагає суб'єктові. Дає йому засоби і можливості й у той же час пред'являє до нього високі вимоги;

- по-четверте, не можна не врахувати те, що в низці випадків об'єктивні умови роблять протиріччя таким, що не мають розв'язку, потребу такою, яку не можна задовольнити, ціль недосяжною. Виникає вже питання не про дозвіл завдання й подолання труднощів, а про визнання і підпорядкування реальної необхідності. Тут потрібен певний фонд психічних засобів для того, щоб зрозуміти неминучість відмови й знайти нові шляхи в житті, але для багатьох це завдання виявляється непосильним.

Далі створюється своєрідне протиріччя самого афективного тла в зав'язці зміненого стану. Це протиріччя одночасних афектів любові й ненависті, стеничного агресивного самоствердження і астеничної непевності, гніву та страху.

Нерозв'язність протиріччя сягає корінням в співвідношення об'єктивної необхідності й суб'єктивних якостей особистості, у протиріччі логіки та афекту, у протиріччі самого афекту.

В умовах недозволеного протиріччя, блокади раціонального і продуктивного шляхів, у величезній мірі наростає нервово-психічна напруга школяра, найбільш яскравою й помітною стороною якої є афективна напруга. Вона, у свою чергу, загострює невідповідності, підсилює труднощі, утрудняючи раціональне рішення, створюючи конфлікти, підвищуючи нестійкість і збудливість людини, поглиблюючи й болісно фіксуючи переживання. Довгостроково зберігаються афективно забарвлені групи установок, що відбивають глибоке психічне переживання, що травмує: насильство, жорстокість, убивство, землетрус. Вони значно сприяють виникненню неврозів. Непереборна особистісна потреба в ліквідації ситуації, яка склалася, приводить до внутрішньоособистісної конфліктності.

Неврози викликають і ситуації, за яких в учнів відбувається наростання емоційної напруженості під впливом частих коливань подій то в один, то в інший бік. Патогенними можуть стати індіферентні подразники, якщо вони набудуть нового інформаційного значення, збігшись в часі з тими чи іншими змінами в організмі (страх, блювота), і почнуть відтворювати ці зміни за механізму умовного рефлексу.

“Вибір” тієї або іншої форми неврозу багато в чому залежить від типу ЦНС: психастенія виникає переважно в учнів з розумовим типом, істерія з “художнім”, неврастенія із середнім, інші варіанти неврастенічних станів (депресивний невроз, невроз очікувань, невроз страху) є по суті справи похідними від цієї “тріади”. Необхідно враховувати статеві, вікові особливості неврозів, оскільки для кожного періоду життя є свої “ключові переживання”, свої психологічні конфлікти, знання й класифікація яких можуть зіграти істотну профілактичну роль.

Іншим фактором внутрішньоособистісної конфліктності й неврозів, що породжують почуття небезпеки, є наша реальна небезпека в економічній і соціальній областях.

Отже, можна стверджувати, що протиріччя саме по собі не створює неврозу. Нераціональне й непродуктивне вирішення протиріч, суб'єктивний, ірраціональний, пов'язаний з підвищенням афективності спосіб переробки, виступають умовами розвитку внутріособистісної конфліктності дітей шкільного віку. Афективна напруга, у свою чергу, не означає ще психоневрозу, але коли вона дезорганізує психічну й соматичну діяльність дитини, то стає безпосереднім чинником виникнення такого паталогічного стану, як невроз.

* * *

UNIT FOUR: FICTION

1. *What kind of translation was the most popular for translating secular works in Europe up to the 18th century?*
2. *Translate the following extract into Ukrainian using faithful literary artistic translation.*
3. *Find in the text metaphors, zeugmas, similes and epithets. What ways of translating them can you suggest? Which way of translating is the best in each case?*
4. *Find participial constructions/complexes in the text. Choose the most suitable way of translating them and explain your choice.*
5. *Find in the text modal verbs. What means of expressing modality will you use in the corresponding Ukrainian sentences?*

Two Wrongs

Saturday Evening Post (18 January 1930)

“Look at those shoes,” said Bill — “twenty-eight dollars.”

Mr. Brancusi looked. “Purty.”

“Made to order.”

“I knew you were a great swell. You didn’t get me up here to show me those shoes, did you?”

“I am not a great swell. Who said I was a great swell?” demanded Bill. “Just because I’ve got more education than most people in show business.”

“And then, you know, you’re a handsome young fellow,” said Brancusi dryly.

“Sure I am — compared to you anyhow. The girls think I must be an actor, till they find out. . . . Got a cigarette? What’s more, I look like a man — which is more than most of these pretty boys round Times Square do.”

“Good-looking. Gentleman. Good shoes. Shot with luck.”

“You’re wrong there,” objected Bill. “Brains. Three years — nine shows — four big hits — only one flop. Where do you see any luck in that?”

A little bored, Brancusi just gazed. What he would have seen — had he not made his eyes opaque and taken to thinking about something else — was a fresh-faced young Irishman exuding aggressiveness and self-confidence until the air of his office was thick with it. Presently, Brancusi knew, Bill would hear the sound of his own voice and be ashamed and retire into his other humor — the quietly superior, sensitive one, the patron of the arts, modelled on the intellectuals of the Theatre Guild. Bill McChesney had not quite decided between the two, such blends are seldom complete before thirty.

“Take Ames, take Hopkins, take Harris — take any of them,” Bill insisted. “What have they got on me? What’s the matter? Do you want a drink?” — seeing Brancusi’s glance wander toward the cabinet on the opposite wall.

“I never drink in the morning. I just wondered who was it keeps on knocking. You ought to make it stop it. I get a nervous fidgets, kind of half crazy, with that kind of thing.”

Bill went quickly to the door and threw it open.

“Nobody,” he said . . . “Hello! What do you want?”

“Oh, I’m so sorry,” a voice answered; “I’m terribly sorry. I got so excited and I didn’t realize I had this pencil in my hand.”

“What is it you want?”

“I want to see you, and the clerk said you were busy. I have a letter for you from Alan Rogers, the playwright — and I wanted to give it to you personally.”

“I’m busy,” said Bill. “See Mr. Cadorna.”

“I did, but he wasn’t very encouraging, and Mr. Rogers said —”

Brancusi, edging over restlessly, took a quick look at her. She was very young, with beautiful red hair, and more character in her face than her chatter would indicate; it did not occur to Mr. Brancusi that this was due to her origin in Delaney, South Carolina.

“What shall I do?” she inquired, quietly laying her future in Bill’s hands. “I had a letter to Mr. Rogers, and he just gave me this one to you.”

“Well, what do you want me to do — marry you?” exploded Bill.

“I’d like to get a part in one of your plays.”

“Then sit down and wait. I’m busy. . . . Where’s Miss Cohalan?” He rang a bell, looked once more, crossly, at the girl and closed the door of his office. But during the interruption his other mood had come over him, and he resumed his conversation with Brancusi in the key of one who was hand in glove with Reinhardt for the artistic future of the theater.

By 12:30 he had forgotten everything except that he was going to be the greatest producer in the world and that he had an engagement to tell Sol Lincoln about it at lunch. Emerging from his office, he looked expectantly at Miss Cohalan.

“Mr. Lincoln won’t be able to meet you,” she said. “He just ‘is minute called.”

“Just this minute,” repeated Bill, shocked. “All right. Just cross him off that list for Thursday night.”

Miss Cohalan drew a line on a sheet of paper before her.

“Mr. McChesney, now you haven’t forgotten me, have you?”

He turned to the red-headed girl.

“No,” he said vaguely, and then to Miss Cohalan: “That’s all right; ask him for Thursday anyhow. To hell with him.”

He did not want to lunch alone. He did not like to do anything alone now, because contacts were too much fun when one had prominence and power.

“If you would just let me talk to you two minutes —” she began.

“Afraid I can’t now.” Suddenly he realized that she was the most beautiful person he had ever seen in his life.

He stared at her.

“Mr. Rogers told me —”

“Come and have a spot of lunch with me,” he said, and then, with an air of great hurry, he gave Miss Cohalan some quick and contradictory instructions and held open the door.

They stood on Forty-second Street and he breathed his pre-empted air — there is only enough air there for a few people at a time. It was November and the first exhilarating rush of the season was over, but he could look east and see the electric sign of one of his plays, and west and see another. Around the corner was the one he had put on with Brancusi — the last time he would produce anything except alone.

They went to the Bedford, where there was a to-do of waiters and captains as he came in.

“This is ver tractive restaurant,” she said, impressed and on company behavior.

“This is hams’ paradise.” He nodded to several people. “Hello, Jimmy — Bill. . . . Hello there, Jack. . . . That’s Jack Dempsey. . . . I don’t eat here much. I usually eat up at the Harvard Club.”

“Oh, did you go to Harvard? I used to know —”

“Yes.” He hesitated; there were two versions about Harvard, and he decided suddenly on the true one. “Yes, and they had me down for a hick there, but not any more. About a week ago I was out on Long Island at the Gouverneur Hights — very fashionable people — and a couple of Gold Coast boys that never knew I was alive up in Cambridge began pulling this ‘Hello, Bill, old boy’ on me.”

He hesitated and suddenly decided to leave the story there.

“What do you want — a job?” he demanded. He remembered suddenly that she had holes in her stockings. Holes in stockings always moved him, softened him.

“Yes, or else I’ve got to go home,” she said. “I want to be a dancer — you know, Russian ballet. But the lessons cost so much, so I’ve got to get a job. I thought it’d give me stage presence anyhow.”

“Hooper, eh?”

“Oh, no, serious.”

“Well, Pavlova’s a hooper, isn’t she?”

“Oh, no.” She was shocked at this profanity, but after a moment she continued: “I took with Miss Campbell — Georgia Berriman Campbell — back home — maybe you know her. She took from Ned Wayburn, and she’s really wonderful. She —”

“Yeah?” he said abstractedly. “Well, it’s a tough business — casting agencies bursting with people that can all do anything, till I give them a try. How old are you?”

“Eighteen.”

“I’m twenty-six. Came here four years ago without a cent.”

“My!”

“I could quit now and be comfortable the rest of my life.”

“My!”

“Going to take a year off next year — get married. . . . Ever hear of Irene Rikker?”

“I should say! She’s about my favorite of all.”

“We’re engaged.”

“My!”

When they went out into Times Square after a while he said carelessly, “What are you doing now?”

“Why, I’m trying to get a job.”

“I mean right this minute.”

“Why, nothing.”

“Do you want to come up to my apartment on Forty-sixth Street and have some coffee?”

Their eyes met, and Emmy Pinkard made up her mind she could take care of herself.

It was a great bright studio apartment with a ten-foot divan, and after she had coffee and he a highball, his arm dropped round her shoulder.

“Why should I kiss you?” she demanded. “I hardly know you, and besides, you’re engaged to somebody else.”

“Oh, that! She doesn’t care.”

“No, really!”

“You’re a good girl.”

“Well, I’m certainly not an idiot.”

“All right, go on being a good girl.”

She stood up, but lingered a minute, very fresh and cool, and not upset at all.

“I suppose this means you won’t give me a job?” she asked pleasantly.

He was already thinking about something else — about an interview and a rehearsal — but now he looked at her again and saw that she still had holes in her stockings.

He telephoned:

“Joe, this is the Fresh Boy. . . . You didn’t think I knew you called me that, did you? . . . It’s all right. . . . Say, have you got those three girls for the party scene? Well, listen; save one for a Southern kid I’m sending around today.”

He looked at her jauntily, conscious of being such a good fellow.

“Well, I don’t know how to thank you. And Mr. Rogers,” she added audaciously.

“Good-by, Mr. McChesney.”

He disdained to answer.

II

During rehearsal he used to come around a great deal and stand watching with a wise expression, as if he knew everything in people’s minds; but actually he was in a haze about his own good fortune and didn’t see much and didn’t for the moment care. He spent most of his week-ends on Long Island with the fashionable people who had “taken him up.” When Brancusi referred to him as the “big social butterfly,” he would answer, “Well, what about it? Didn’t I go to Harvard? You think they found me in a Grand Street apple cart, like you?” He was well liked among his new friends for his good looks and good nature, as well as his success.

His engagement to Irene Rikker was the most unsatisfactory thing in his life; they were tired of each other but unwilling to put an end to it. Just as, often, the two richest young people in a town are drawn together by the fact, so Bill McChesney and Irene Rikker, borne side by side on waves of triumph, could not spare each other’s

nice appreciation of what was due such success. Nevertheless, they indulged in fiercer and more frequent quarrels, and the end was approaching. It was embodied in one Frank Llewellyn, a big, fine-looking actor playing opposite Irene. Seeing the situation at once, Bill became bitterly humorous about it; from the second week of rehearsals there was tension in the air.

Meanwhile Emmy Pinkard, with enough money for crackers and milk, and a friend who took her out to dinner, was being happy. Her friend, Easton Hughes from Delaney, was studying at Columbia to be a dentist. He sometimes brought along other lonesome young men studying to be dentists, and at the price, if it can be called that, of a few casual kisses in taxicabs, Emmy dined when hungry. One afternoon she introduced Easton to Bill McChesney at the stage door, and afterward Bill made his facetious jealousy the basis of their relationship.

“I see that dental number has been slipping it over on me again. Well, don’t let him give you any laughing gas is my advice.”

Though their encounters were few, they always looked at each other. When Bill looked at her he stared for an instant as if he had not seen her before, and then remembered suddenly that she was to be teased. When she looked at him she saw many things — a bright day outside, with great crowds of people hurrying through the streets; a very good new limousine that waited at the curb for two people with very good new clothes, who got in and went somewhere that was just like New York, only away, and more fun there. Many times she had wished she had kissed him, but just as many times she was glad she hadn’t; since, as the weeks passed, he grew less romantic, tied up, like the rest of them, to the play’s laborious evolution.

They were opening in Atlantic City. A sudden moodiness apparent to everyone, came over Bill. He was short with the director and sarcastic with the actors. This, it was rumored, was because Irene Rikker had come down with Frank Llewellyn on a different train. Sitting beside the author on the night of the dress rehearsal, he was an almost sinister figure in the twilight of the auditorium; but he said nothing until the end of the second act, when, with Llewellyn and Irene Rikker on the stage alone, he suddenly called:

“We’ll go over that again — and cut out the mush!”

Llewellyn came down to the footlights.

“What do you mean — cut out the mush?” he inquired. “Those are the lines, aren’t they?”

“You know what I mean — stick to business.”

“I don’t know what you mean.”

Bill stood up. “I mean all that damn whispering.”

“There wasn’t any whispering. I simply asked —”

“That’ll do — take it over.”

Llewellyn turned away furiously and was about to proceed, when Bill added audibly: “Even a ham has got to do his stuff.”

Llewellyn whipped about. “I don’t have to stand that kind of talk, Mr. McChesney.”

“Why not? You’re a ham, aren’t you? When did you get ashamed of being a ham? I’m putting on this play and I want you to stick to your stuff.” Bill got up and walked

down the aisle. “And when you don’t do it, I’m going to call you just like anybody else.”

“Well, you watch out for your tone of voice —”

“What’ll you do about it?”

Llewellen jumped down into the orchestra pit.

“I’m not taking anything from you!” he shouted.

Irene Rikker called to them from the stage, “For heaven’s sake, are you two crazy?” And then Llewellen swung at him, one short, mighty blow. Bill pitched back across a row of seats, fell through one, splintering it, and lay wedged there. There was a moment’s wild confusion, then people holding Llewellen, then the author, with a white face, pulling Bill up, and the stage manager crying: “Shall I kill him, chief? Shall I break his fat face?” and Llewellen panting and Irene Rikker frightened.

“Get back there!” Bill cried, holding a handkerchief to his face and teetering in the author’s supporting arms. “Everybody get back! Take that scene again, and no talk! Get back, Llewellen!”

Before they realized it they were all back on the stage, Irene pulling Llewellen’s arm and talking to him fast. Someone put on the auditorium lights full and then dimmed them again hurriedly. When Emmy came out presently for her scene, she saw in a quick glance that Bill was sitting with a whole mask of handkerchiefs over his bleeding face. She hated Llewellen and was afraid that presently they would break up and go back to New York. But Bill had saved the show from his own folly, since for Llewellen to take the further initiative of quitting would hurt his professional standing. The act ended and the next one began without an interval. When it was over, Bill was gone.

Next night, during the performance, he sat on a chair in the wings in view of everyone coming on or off. His face was swollen and bruised, but he neglected to seem conscious of the fact and there were no comments. Once he went around in front, and when he returned, word leaked out that two of the New York agencies were making big buys. He had a hit — they all had a hit.

At the sight of him to whom Emmy felt they all owed so much, a great wave of gratitude swept over her. She went up and thanked him.

“I’m a good picker, red-head,” he agreed grimly.

“Thank you for picking me.”

And suddenly Emmy was moved to a rash remark.

“You’ve hurt your face so badly!” she exclaimed. “Oh, I think it was so brave of you not to let everything go to pieces last night.”

He looked at her hard for a moment and then an ironic smile tried unsuccessfully to settle on his swollen face.

“Do you admire me, baby?”

“Yes.”

“Even when I fell in the seats, did you admire me?”

“You got control of everything so quick.”

“That’s loyalty for you. You found something to admire in that fool mess.”

And her happiness bubbled up into, “Anyhow, you behaved just wonderfully.” She looked so fresh and young that Bill, who had had a wretched day, wanted to rest his swollen cheek against her cheek.

He took both the bruise and the desire with him to New York next morning; the bruise faded, but the desire remained. And when they opened in the city, no sooner did he see other men begin to crowd around her beauty than she became this play for him, this success, the thing that he came to see when he came to the theater. After a good run it closed just as he was drinking too much and needed someone on the gray days of reaction. They were married suddenly in Connecticut, early in June.

III

Two men sat in the Savoy Grill in London, waiting for the Fourth of July. It was already late in May.

“Is he a nice guy?” asked Hubbel.

“Very nice,” answered Brancusi; “very nice, very handsome, very popular.” After a moment, he added: “I want to get him to come home.”

“That’s what I don’t get about him,” said Hubbel. “Show business over here is nothing compared to home. What does he want to stay here for?”

“He goes around with a lot of dukes and ladies.”

“Oh?”

“Last week when I met him he was with three ladies — Lady this, Lady that, Lady the other thing.”

“I thought he was married.”

“Married three years,” said Brancusi, “got a fine child, going to have another.”

He broke off as McChesney came in, his very American face staring about boldly over the collar of a box-shouldered topcoat.

“Hello, Mac; meet my friend Mr. Hubbel.”

“J’doo,” said Bill. He sat down, continuing to stare around the bar to see who was present. After a few minutes Hubbel left, and Bill asked:

“Who’s that bird?”

“He’s only been here a month. He ain’t got a title yet. You been here six months, remember.”

Bill grinned.

“You think I’m high-hat, don’t you? Well, I’m not kidding myself anyhow. I like it; it gets me. I’d like to be the Marquis of McChesney.”

“Maybe you can drink yourself into it,” suggested Brancusi.

“Shut your trap. Who said I was drinking? Is that what they say now? Look here; if you can tell me any American manager in the history of the theater who’s had the success that I’ve had in London in less than eight months, I’ll go back to America with you tomorrow. If you’ll just tell me —”

“It was with your old shows. You had two flops in New York.”

Bill stood up, his face hardening.

“Who do you think you are?” he demanded. “Did you come over here to talk to me like that?”

“Don’t get sore now, Bill. I just want you to come back. I’d say anything for that. Put over three seasons like you had in ‘22 and ‘23, and you’re fixed for life.”

“New York makes me sick,” said Bill moodily. “One minute you’re a king; then you have two flops, they go around saying you’re on the toboggan.”

Brancusi shook his head.

“That wasn’t why they said it. It was because you had that quarrel with Aronstael, your best friend.”

“Friend hell!”

“Your best friend in business anyhow. Then —”

“I don’t want to talk about it.” He looked at his watch. “Look here; Emmy’s feeling bad so I’m afraid I can’t have dinner with you tonight. Come around to the office before you sail.”

Five minutes later, standing by the cigar counter, Brancusi saw Bill enter the Savoy again and descend the steps that led to the tea room.

“Grown to be a great diplomat,” thought Brancusi; “he used to just say when he had a date. Going with these dukes and ladies is polishing him up even more.”

Perhaps he was a little hurt, though it was not typical of him to be hurt. At any rate he made a decision, then and there, that McChesney was on the down grade; it was quite typical of him that at that point he erased him from his mind forever.

There was no outward indication that Bill was on the down grade; a hit at the New Strand, a hit at the Prince of Wales, and the weekly grosses pouring in almost as well as they had two or three years before in New York. Certainly a man of action was justified in changing his base. And the man who, an hour later, turned into his Hyde Park house for dinner had all the vitality of the late twenties. Emmy, very tired and clumsy, lay on a couch in the upstairs sitting room. He held her for a moment in his arms.

“Almost over now,” he said. “You’re beautiful.”

“Don’t be ridiculous.”

“It’s true. You’re always beautiful. I don’t know why. Perhaps because you’ve got character, and that’s always in your face, even when you’re like this.”

She was pleased; she ran her hand through his hair.

“Character is the greatest thing in the world,” he declared, “and you’ve got more than anybody I know.”

“Did you see Brancusi?”

“I did, the little louse! I decided not to bring him home to dinner.”

“What was the matter?”

“Oh, just snooty — talking about my row with Aronstael, as if it was my fault.”

She hesitated, closed her mouth tight, and then said quietly, “You got into that fight with Aronstael because you were drinking.”

He rose impatiently.

“Are you going to start —”

“No, Bill, but you’re drinking too much now. You know you are.”

Aware that she was right, he evaded the matter and they went in to dinner. On the glow of a bottle of claret he decided he would go on the wagon tomorrow till after the baby was born.

"I always stop when I want, don't I? I always do what I say. You never saw me quit yet."

"Never yet."

They had coffee together, and afterward he got up.

"Come back early," said Emmy.

"Oh, sure. . . . What's the matter, baby?"

"I'm just crying. Don't mind me. Oh, go on; don't just stand there like a big idiot."

"But I'm worried, naturally. I don't like to see you cry."

"Oh, I don't know where you go in the evenings; I don't know who you're with. And that Lady Sybil Combrinck who kept phoning. It's all right, I suppose, but I wake up in the night and I feel so alone, Bill. Because we've always been together, haven't we, until recently?"

"But we're together still. . . . What's happened to you, Emmy?"

"I know — I'm just crazy. We'd never let each other down, would we? We never have —"

"Of course not."

"Come back early, or when you can."

He looked in for a minute at the Prince of Wales Theatre; then he went into the hotel next door and called a number.

"I'd like to speak to her Ladyship. Mr. McChesney calling."

It was some time before Lady Sybil answered:

"This is rather a surprise. It's been several weeks since I've been lucky enough to hear from you."

Her voice was flip as a whip and cold as automatic refrigeration, in the mode grown familiar since British ladies took to piecing themselves together out of literature. It had fascinated Bill for a while, but just for a while. He had kept his head.

"I haven't had a minute," he explained easily. "You're not sore, are you?"

"I should scarcely say 'sore.'"

"I was afraid you might be; you didn't send me an invitation to your party tonight. My idea was that after we talked it all over we agreed —"

"You talked a great deal," she said; "possibly a little too much."

Suddenly, to Bill's astonishment, she hung up.

"Going British on me," he thought. "A little skit entitled *The Daughter of a Thousand Earls*."

The snub roused him, the indifference revived his waning interest. Usually women forgave his changes of heart because of his obvious devotion to Emmy, and he was remembered by various ladies with a not unpleasant sigh. But he had detected no such sigh upon the phone.

"I'd like to clear up this mess," he thought. Had he been wearing evening clothes, he might have dropped in at the dance and talked it over with her, still he didn't want to go home. Upon consideration it seemed important that the misunderstanding should be fixed up at once, and presently he began to entertain the idea of going as he was;

Americans were excused unconventionalities of dress. In any case, it was not nearly time, and, in the company of several highballs, he considered the matter for an hour.

At midnight he walked up the steps of her Mayfair house. The coat-room attendants scrutinized his tweeds disapprovingly and a footman peered in vain for his name on the list of guests. Fortunately his friend Sir Humphrey Dunn arrived at the same time and convinced the footman it must be a mistake.

Inside, Bill immediately looked about for his hostess.

She was a very tall young woman, half American and all the more intensely English. In a sense, she had discovered Bill McChesney, vouched for his savage charms; his retirement was one of her most humiliating experiences since she had begun being bad.

She stood with her husband at the head of the receiving line — Bill had never seen them together before. He decided to choose a less formal moment for presenting himself.

As the receiving went on interminably, he became increasingly uncomfortable. He saw a few people he knew, but not many, and he was conscious that his clothes were attracting a certain attention; he was aware also that Lady Sybil saw him and could have relieved his embarrassment with a wave of her hand, but she made no sign. He was sorry he had come, but to withdraw now would be absurd, and going to a buffet table, he took a glass of champagne.

When he turned around she was alone at last, and he was about to approach her when the butler spoke to him:

“Pardon me, sir. Have you a card?”

“I’m a friend of Lady Sybil’s,” said Bill impatiently. He turned away, but the butler followed.

“I’m sorry, sir, but I’ll have to ask you to step aside with me and straighten this up.”

“There’s no need. I’m just about to speak to Lady Sybil now.”

“My orders are different, sir,” said the butler firmly.

Then, before Bill realized what was happening, his arms were pressed quietly to his sides and he was propelled into a little anteroom back of the buffet.

There he faced a man in a pince-nez in whom he recognized the Combrincks’ private secretary.

The secretary nodded to the butler, saying, “This is the man”; whereupon Bill was released.

“Mr. McChesney,” said the secretary, “you have seen fit to force your way here without a card, and His Lordship requests that you leave his house at once. Will you kindly give me the check for your coat?”

Then Bill understood, and the single word that he found applicable to Lady Sybil sprang to his lips; whereupon the secretary gave a sign to two footmen, and in a furious struggle Bill was carried through a pantry where busy bus boys stared at the scene, down a long hall, and pushed out a door into the night. The door closed; a moment later it was opened again to let his coat billow forth and his cane clatter down the steps.

As he stood there, overwhelmed, stricken aghast, a taxicab stopped beside him and the driver called:

“Feeling ill, gov’nor?”

“What?”

“I know where you can get a good pick-me-up, gov’nor. Never too late.” The door of the taxi opened on a nightmare. There was a cabaret that broke the closing hours; there was being with strangers he had picked up somewhere; then there were arguments, and trying to cash a check, and suddenly proclaiming over and over that he was William McChesney, the producer, and convincing no one of the fact, not even himself. It seemed important to see Lady Sybil right away and call her to account; but presently nothing was important at all. He was in a taxicab whose driver had just shaken him awake in front of his own home.

The telephone was ringing as he went in, but he walked stonily past the maid and only heard her voice when his foot was on the stair.

“Mr. McChesney, it’s the hospital calling again. Mrs. McChesney’s there and they’ve been phoning every hour.”

Still in a daze, he held the receiver up to his ear.

“We’re calling from the Midland Hospital, for your wife. She was delivered of a still-born child at nine this morning.”

“Wait a minute.” His voice was dry and cracking. “I don’t understand.”

After a while he understood that Emmy’s child was dead and she wanted him.

His knees sagged groggily as he walked down the street, looking for a taxi.

The room was dark; Emmy looked up and saw him from a rumpled bed.

“It’s you!” she cried. “I thought you were dead! Where did you go?”

He threw himself down on his knees beside the bed, but she turned away.

“Oh, you smell awful,” she said. “It makes me sick.”

But she kept her hand in his hair, and he knelt there motionless for a long time.

“I’m done with you,” she muttered, “but it was awful when I thought you were dead. Everybody’s dead. I wish I was dead.”

A curtain parted with the wind, and as he rose to arrange it, she saw him in the full morning light, pale and terrible, with rumpled clothes and bruises on his face. This time she hated him instead of those who had hurt him. She could feel him slipping out of her heart, feel the space he left, and all at once he was gone, and she could even forgive him and be sorry for him. All this in a minute.

She had fallen down at the door of the hospital, trying to get out of the taxicab alone.

IV

When Emmy was well, physically and mentally, her incessant idea was to learn to dance; the old dream inculcated by Miss Georgia Berriman Campbell of South Carolina persisted as a bright avenue leading back to first youth and days of hope in New York. To her, dancing meant that elaborate blend of tortuous attitudes and formal pirouettes that evolved out of Italy several hundred years ago and reached its apogee in Russia at the beginning of this century. She wanted to use herself on something she could believe in, and it seemed to her that the dance was woman’s

interpretation of music; instead of strong fingers, one had limbs with which to render Tschaikowsky and Stravinski; and feet could be as eloquent in Chopiniana as voices in “The Ring.” At the bottom, it was something sandwiched in between the acrobats and the trained seals; at the top it was Pavlova and art.

Once they were settled in an apartment back in New York, she plunged into her work like a girl of sixteen — four hours a day at bar exercises, attitudes, sauts, arabesques and pirouettes. It became the realest part of her life, and her only worry was whether or not she was too old. At twenty-six she had ten years to make up, but she was a natural dancer with a fine body — and that lovely face.

Bill encouraged it; when she was ready he was going to build the first real American ballet around her. There were even times when he envied her her absorption; for affairs in his own line were more difficult since they had come home. For one thing, he had made many enemies in those early days of self-confidence; there were exaggerated stories of his drinking and of his being hard on actors and difficult to work with.

It was against him that he had always been unable to save money and must beg a backing for each play. Then, too, in a curious way, he was intelligent, as he was brave enough to prove in several uncommercial ventures, but he had no Theatre Guild behind him, and what money he lost was charged against him.

There were successes, too, but he worked harder for them, or it seemed so, for he had begun to pay a price for his irregular life. He always intended to take a rest or give up his incessant cigarettes, but there was so much competition now — new men coming up, with new reputations for infallibility — and besides, he wasn’t used to regularity. He liked to do his work in those great spurts, inspired by black coffee, that seem so inevitable in show business, but which took so much out of a man after thirty. He had come to lean, in a way, on Emmy’s fine health and vitality. They were always together, and if he felt a vague dissatisfaction that he had grown to need her more than she needed him, there was always the hope that things would break better for him next month, next season.

Coming home from ballet school one November evening, Emmy swung her little gray bag, pulled her hat far down over her still damp hair, and gave herself up to pleasant speculation. For a month she had been aware of people who had come to the studio especially to watch her — she was ready to dance. Once she had worked just as hard and for as long a time on something else — her relations with Bill — only to reach a climax of misery and despair, but here there was nothing to fail her except herself. Yet even now she felt a little rash in thinking: “Now it’s come. I’m going to be happy.”

She hurried, for something had come up today that she must talk over with Bill.

Finding him in the living room, she called him to come back while she dressed. She began to talk without looking around:

“Listen what happened!” Her voice was loud, to compete with the water running in the tub. “Paul Makova wants me to dance with him at the Metropolitan this season; only it’s not sure, so it’s a secret — even I’m not supposed to know.”

“That’s great.”

“The only thing is whether it wouldn’t be better for me to make a *début* abroad? Anyhow Donilof says I’m ready to appear. What do you think?”

“I don’t know.”

“You don’t sound very enthusiastic.”

“I’ve got something on my mind. I’ll tell you about it later. Go on.”

“That’s all, dear. If you still feel like going to Germany for a month, like you said, Donilof would arrange a *début* for me in Berlin, but I’d rather open here and dance with Paul Makova. Just imagine —” She broke off, feeling suddenly through the thick skin of her elation how abstracted he was. “Tell me what you’ve got on your mind.”

“I went to Doctor Kearns this afternoon.”

“What did he say?” Her mind was still singing with her own happiness. Bill’s intermittent attacks of hypochondria had long ceased to worry her.

“I told him about that blood this morning, and he said what he said last year — it was probably a little broken vein in my throat. But since I’d been coughing and was worried, perhaps it was safer to take an X-ray and clear the matter up. Well, we cleared it up all right. My left lung is practically gone.”

“Bill!”

“Luckily there are no spots on the other.”

She waited, horribly afraid.

“It’s come at a bad time for me,” he went on steadily, “but it’s got to be faced. He thinks I ought to go to the Adirondacks or to Denver for the winter, and his idea is Denver. That way it’ll probably clear up in five or six months.”

“Of course we’ll have to —” she stopped suddenly.

“I wouldn’t expect you to go — especially if you have this opportunity.”

“Of course I’ll go,” she said quickly. “Your health comes first. We’ve always gone everywhere together.”

“Oh, no.”

“Why, of course.” She made her voice strong and decisive. “We’ve always been together. I couldn’t stay here without you. When do you have to go?”

“As soon as possible. I went in to see Brancusi to find out if he wanted to take over the Richmond piece, but he didn’t seem enthusiastic.” His face hardened. “Of course there won’t be anything else for the present, but I’ll have enough, with what’s owing —”

“Oh, if I was only making some money!” Emmy cried. “You work so hard, and here I’ve been spending two hundred dollars a week for just my dancing lessons alone — more than I’ll be able to earn for years.”

“Of course in six months I’ll be as well as ever — he says.”

“Sure, dearest; we’ll get you well. We’ll start as soon as we can.”

She put an arm around him and kissed his cheek.

“I’m just an old parasite,” she said. “I should have known my darling wasn’t well.”

He reached automatically for a cigarette, and then stopped.

“I forgot — I’ve got to start cutting down smoking.” He rose to the occasion suddenly: “No, baby, I’ve decided to go alone. You’d go crazy with boredom out there, and I’d just be thinking I was keeping you away from your dancing.”

“Don’t think about that. The thing is to get you well.”

They discussed the matter hour after hour for the next week, each of them saying everything except the truth — that he wanted her to go with him and that she wanted passionately to stay in New York. She talked it over guardedly with Donilof, her ballet master, and found that he thought any postponement would be a terrible mistake. Seeing other girls in the ballet school making plans for the winter, she wanted to die rather than go, and Bill saw all the involuntary indications of her misery. For a while they talked of compromising on the Adirondacks, whither she would commute by aeroplane for the week-ends, but he was running a little fever now and he was definitely ordered West.

Bill settled it all one gloomy Sunday night, with that rough, generous justice that had first made her admire him, that made him rather tragic in his adversity, as he had always been bearable in his overweening success:

“It’s just up to me, baby. I got into this mess because I didn’t have any self-control — you seem to have all of that in this family — and now it’s only me that can get me out. You’ve worked hard at your stuff for three years and you deserve your chance — and if you came out there now you’d have it on me the rest of my life.” He grinned. “And I couldn’t stand that. Besides, it wouldn’t be good for the kid.”

Eventually she gave in, ashamed of herself, miserable — and glad. For the world of her work, where she existed without Bill, was bigger to her now than the world in which they existed together. There was more room to be glad in one than to be sorry in the other.

Two days later, with his ticket bought for that afternoon at five, they passed the last hours together, talking of everything hopeful. She protested still, and sincerely; had he weakened for a moment she would have gone. But the shock had done something to him, and he showed more character under it than he had for years. Perhaps it would be good for him to work it out alone.

“In the spring!” they said.

Then in the station with little Billy, and Bill saying: “I hate these graveside partings. You leave me here. I’ve got to make a phone call from the train before it goes.”

They had never spent more than a night apart in six years, save when Emmy was in the hospital; save for the time in England they had a good record of faithfulness and of tenderness toward each other, even though she had been alarmed and often unhappy at this insecure bravado from the first. After he went through the gate alone, Emmy was glad he had a phone call to make and tried to picture him making it.

She was a good woman; she had loved him with all her heart. When she went out into Thirty-third Street, it was just as dead as dead for a while, and the apartment he paid for would be empty of him, and she was here, about to do something that would make her happy.

She stopped after a few blocks, thinking: “Why, this is terrible — what I’m doing! I’m letting him down like the worst person I ever heard of. I’m leaving him flat and going off to dinner with Donilof and Paul Makova, whom I like for being beautiful and for having the same color eyes and hair. Bill’s on the train alone.”

She swung little Billy around suddenly as if to go back to the station. She could see him sitting in the train, with his face so pale and tired, and no Emmy.

“I can’t let him down,” she cried to herself as wave after wave of sentiment washed over her. But only sentiment — hadn’t he let her down — hadn’t he done what he wanted in London?

“Oh, poor Bill!”

She stood irresolute, realizing for one last honest moment how quickly she would forget this and find excuses for what she was doing. She had to think hard of London, and her conscience cleared. But with Bill all alone in the train it seemed terrible to think that way. Even now she could turn and go back to the station and tell him that she was coming, but still she waited, with life very strong in her, fighting for her. The sidewalk was narrow where she stood; presently a great wave of people, pouring out of the theater, came flooding along it, and she and little Billy were swept along with the crowd.

In the train, Bill telephoned up to the last minute, postponed going back to his stateroom, because he knew it was almost certain that he would not find her there. After the train started he went back and, of course, there was nothing but his bags in the rack and some magazines on the seat.

He knew then that he had lost her. He saw the set-up without any illusions — this Paul Makova, and months of proximity, and loneliness — afterward nothing would ever be the same. When he had thought about it all a long time, reading *Variety* and *Zit’s* in between, it began to seem, each time he came back to it, as if Emmy somehow were dead.

“She was a fine girl — one of the best. She had character.” He realized perfectly that he had brought all this on himself and that there was some law of compensation involved. He saw, too, that by going away he had again become as good as she was; it was all evened up at last.

He felt beyond everything, even beyond his grief, an almost comfortable sensation of being in the hands of something bigger than himself; and grown a little tired and unconfident — two qualities he could never for a moment tolerate — it did not seem so terrible if he were going West for a definite finish. He was sure that Emmy would come at the end, no matter what she was doing or how good an engagement she had.

1. *Translate the following extract into English using faithful literary artistic translation.*

2. *Find in the text units of nationally biased lexicon. What ways of translating them do you know? Which of these ways is the most suitable for each of them?*

3. *Find metaphors, similes, epithets in the text. Explain your choice of the way of translating each of them.*

4. *After translating the text explain what transformations of lexical units you have made. Which of them are objectively conditioned and which of them are subjectively conditioned?*

Юрій Винничук

Танго смерті

(уривки)

1. Замолоду ми всі є ніким, навіть найбільші генії, чиї кар'єра і визнання попереду, приходять у цей світ не надто пристосованими до життя, тому й не дивно, що одружившись, наражаємо себе на неабиякі випробування, які рідко завершуються щасливо, а частіше все ж таки розлученням. Саме в таку пастку й потрапив молодий Мирко Ярош, одружившись на теплій і солодкій Ромі після закінчення університету. Він читав їй вірші прекрасних поетів, а вона вдавала, що слухає, навіть примружувала очі і напинала уста, а обличчя її ставало настільки одухотвореним, що він усе дужче і дужче закохувався в неї, думаючи, що саме вона й створена для того, аби заворожено вислуховувати все, що він наговорить, усю ту масу слів, у яких він кохався і в які загрузав, як у твань, жадібно заковтуючи повітря, а коли під час таких читань вона притулялася до нього і гарячим подихом лоскотала вухо, він думав, що ця ідилія буде вічною і що обоє просто таки приречені на те, аби побратися. Почуття перемагали здоровий глузд, а відтак, коли вони одружилися, то поселилися у Роминих батьків, і це стало початком кінця.

Два роки вчителювання, а потім заочне навчання в аспірантурі не віщували нічого радісного, бо грошей як не було, так і не було«бо грошей як не було, так і не було, а батьки Роми не відмовляли собі в задоволенні зайвий раз нагадати про те, що молоді сидять у них на шиї. Увечері, приспавши малого сина, Ярош обкладався на кухні книгами і писав дисертацію про літературу Єгипту, Вавилону, Ассирії, Шумеру, Аркануму* і Хетського царства, але що далі він заглиблювався в тему і сягав по чергові джерела, то безнадійнішою здавалася йому ця праця, бо одні джерела породжували інші джерела, а ті — ще інші, і так без кінця, змушуючи його блукати в лабіринтах версій та робити висновки частенько навпомацки, адже всі, хто займався цією темою, мали справу не з повною панорамою тодішнього літературного життя, а лише з уламками, які дивом до нас дійшли, дивом були розшифровані і прочитані, та й то не всі, бо арканумської мови так ніхто й не вгриз, а про її літературу судили з хетських і

хурритських джерел. І ось ця остання проблема небавом захопила Яроша так, що він відсунув набік усе решта і взявся за дешифрування арканумських текстів, до нього це пробувало зробити чимало учених, але їм таки не повелося, арканумський клинопис не був схожий на жоден інший.

Знаходячи час для наукової роботи лише уривками, Ярош почав серйозно замислюватися над сенсом свого сімейного побуту. Дурна рутинна праця у школі гнітила його і вимучувала, він сам собі дивувався, як так сталося, що став учителем, ненавидячи цю професію ще в школі. Приходив додому втомлений, і єдине, що могло стимулювати його до наукової роботи, — це вино. Перший келих знімав цілоденну напругу, другий — вивільняв думки, зривав з них усі кайдани, і тоді перо його починало літати по паперу, мов навіжене. Правда, тривало це години дві не більше, бо потім втома таки зморювала його, і він вкладався спати з головою, повною давніх ієрогліфів, глиняних таблиць і папірусів, до всього цього додавалася абсолютна зневага і дружини, і її батьків до його наукової праці, вони вважали те, чим він займається, безглуздя, даремною тратою часу, адже він ніколи не завершить наукової праці, а тому судилося йому звікувати скромним шкільним учителем. Уже стало якимсь обов'язковим ритуалом відривати його, і він вкладався спати з головою, повною давніх ієрогліфів, глиняних таблиць і папірусів, до всього цього додавалася абсолютна зневага і дружини, і її батьків до його наукової праці, вони вважали те, чим він займається, безглуздя, даремною тратою часу, адже він ніколи не завершить наукової праці, а тому судилося йому звікувати скромним шкільним учителем. Уже стало якимсь обов'язковим ритуалом відривати його від роботи і посилати до крамниці по хліб, винести сміття, набрати води в привізній цистерні, коли водогін вимикали, будити його вдосвіта, щоб біг займати чергу за молоком, за ковбасою, сиром, цукром чи борошном — не має значення, за усім цим мусив бігати лише він, коли в 1980-х роках дефіцитом ставало геть усе і люди перетворювалися на мисливців за товаром, сновигаючи містом та займаючи по кілька черг водночас, аби в кожній з них встигнути купити по кілограму цукру чи по пачці прального порошку, бо більше в одні руки не давали, а ще він мусив пильнувати книгарні, в які раз на тиждень завозили нові книги, інформацію про це отримувало лише обмежене коло людей, щоб уже за годину до того, як відчиниться книгарня після «прийому товару», зайняти чергу, а потім увірватися на чолі натовпу і вхопити першому Кафку, Камю, Акутагаву, Кортасара, Маркеса, Борхеса і — несть їм числа.

Ярош задля цієї святої мети навіть завів платонічний роман з однією книгаркою, на щось більше він би й не спромігся, бо вона належала до тих перестарілих дівиць, які внаслідок прожитих на самоті років стають у побуті нестерпними, примхливими і занудними. Запросивши її на каву, Ярош змушений був вислухати її життєве кредо, усю ту купу хитромудрих приписів, якими вона обставила себе зусібч, наче сигнальними прапорцями, зрештою, таким сигнальним прапором був увесь її гардероб, який покликаний приховувати всі випуклості її тіла, як у черниці, бо вона чекала на «серйозні стосунки», «флірт її не цікавив», але «пан Мирко дуже приємна людина», «йому можна довіряти», «мені інколи здається, що ми знайомі дуже давно» — й

усмішка багатообіцяюча і перспективна, ще один прапорець, що замерхтів на обрії, правда, з промовистим застереженням: «Нікому, нікому, нікому — тільки йому одному». Ярош дивився на її білі-пребілі руки, вкриті тоненькими рудими волосинками, і уявляв собі її ноги, мабуть, такі ж волохаті, і це навіть викликало в нього бажання дослідити цей ще ніким не вивчений континент з усіма прихованими закамарками, але від дослідження рятувало лише те, що було обмаль вільного часу, та й самого лише ходіння на каву цілком було достатньо, аби підтримувати дружні стосунки і добувати інформацію про надходження нових книг...

2 Коли якось далеко за північ він пішов спати, залишивши свої папери на столі в кухні, яка пізніми вечорами правила йому за кабінет, а вранці застав на своїх паперах заляпану смальцем гарячу пательню, з якої тесть наминав яєчню, щедро присипану зеленою цибулею, загородившись од світу газетою, це виявилось для нього уже останньою краплею. Він з безцеремонною сміливістю, якої раніше собі ніколи не дозволяв, але з обов'язковим «перепрошую», висмикнув папери з-під пательні, обтріпав їх над столом перед здивованими і безтямними очима тестя і вийшов. Тепер він усвідомив, що стоїть перед однією невідворотною дилемою — мусить щось принести в жертву: або родинне життя, або науку. Він вибрав перше. Одного ранку, аби не викликати жодних підозр, вирушив з хати на роботу так само, як і будь-якого дня, правда, до його незмінних обов'язків належало ще відвести сина в ясла. Розлука з малим була для нього особливо болісною, він знав, що втрачає дуже багато приємних моментів, адже те, що він замислив, зруйнує остаточно дотеперішній узвичаєний стиль життя, та іншого виходу вже не бачив і, діждавшись, коли помешкання спорожніє, повернувся і поволі, не поспішаючи, склав усі свої речі, спакував книги і папери та написав листа, в якому повідомляв, що йде назавжди і безповоротно. Аліменти буде надсилати на початку кожного місяця. Відтак зателефонував до школи і повідомив директрису, що змушений в силу різних обставин залишити роботу.

— Ви не можете просто так серед навчального року кидати школу! — справедливо обурилася директриса.

— У мене дуже серйозні причини.

— Можна довідатися які?

— Хвороба.

— Хвороба? — споважніла директриса. — Невже аж така?

— На жаль, діагноз невтішний, — повторив він фразу, почуту в якомусь фільмі, і зітхнув.

— Ну, що ж... тобто... поки ви будете лікуватися, місце буде за вами...

— Ні-ні, лікування зайве... хвороба невиліковна, розумієте? Це без сенсу.

— І куди ви йдете? Ви маєте нову роботу?

— Ні. Я просто хочу пожити решту відпущених мені днів у своє задоволення. Розумієте, про що я?

— Звичайно. Це дуже слушно. І справді, який сенс ішачити... але трудову книжку можете залишити в нас... щоб стаж не переривався... ой, який вже там

стаж!.. але все одно, аби клопоту не мати... бо ану ж у міліцію потрапите, а там поцікавляться місцем праці... тунейдство пришиють... так воно безпечніше...

— Звичайно. Дуже дякую за турботу.

— Нема за що. І пам'ятайте, що весь наш колектив завше вами пишався. І діти вас любили. Їм буде важко без вас.

Після цього він викликав таксі й опинився на другому кінці Львова на Майорівці. Напередодні він пригледів собі помешкання за помірну ціну в пари пенсіонерів. Кімната була невеличка, і він навіть не зміг розкласти усі свої книги, але зате йому вже ніхто не заважав. Зранку він вирушав до наукової бібліотеки і працював там до п'ятої, потім вертався додому, дорогою купивши кілька пиріжків із лівером по чотири копійки, пиріжки він присмажував на пательні і їв з чаєм. Він звик обходитися дрібницями. Затепер міг повністю віддатися науці. Щоб заробити на прожиття й на сплату аліментів, публікував літературні рецензії і переклади. Для не надто заможного, але й не злиденного існування достатньо було двох-трьох публікацій на місяць. А головне, що ніхто тобі не капає на голову.

З родини в Яроша ще жива була старша сестра його матері тета Люція, стара панна, наречений якої пропав у війну безвісти, а вона продовжувала його чекати навіть після проголошення незалежності, коли вже всі, хто вижив по сибірах, повернулися додому. Вона мала просторий будинок на Кривчицях і не раз кликала небожа до себе жити, але він усіляко відмагався, знаючи, що тета не дасть йому спокою, їй забагнеться спілкування, уваги, врешті виникне бажання заопікуватися ним, але жодної опіки Ярош не потребував, прагнув лише усамітнення. Проте він часто провідував тету, приносив продукти, постачав їй цікаві книжки і навіть терпляче вислуховував її історії. Тета була огрядною жінкою з обвислим підгорлям, мала товсті ноги, ходила, перевалюючись, як качка, і пахла валідолом, хоча в юності виглядала дуже привабливо. Найбільше задоволення вона отримувала, коли вдавалося посадити небожа за стіл і чимось нагодувати, тоді сідала навпроти і дивилася на нього закоханими очима, тішачись, що страва чи пляцок з ягодами смакують. Щосерпня вона заходжувалася варити конфітури з різних ягід і плодів, хоча сама їх вживала рідко і мало, та й Ярош не був ласуном, тому слоїки з варенням небавом зайняли в комірці усі полиці, уже не було для них місця, але щосерпня відбувалася та сама процедура — виварювання ягід і помішування дерев'яною кописткою у великій мидниці. Тоді тета скидалася на чарівницю, яка готує якесь приворотне зілля, була зосереджена і серйозна, а кожна муха, що посміла в цей священний час залетіти на кухню, відразу потрапляла в поле її зору і на гумовий клапоть хляпавки. Запах розімлілих розлізлих ягід п'янив і просочувався у стіни та меблі так міцно, що будинок скидався на цукерковий, а все, що в ньому, — наче було з марципанів*. Жодні намагання спам'ятати тету, аби не поралася більше коло конфітур, не повелися, вона і не могла подолати тієї звички, і не хотіла, адже її коханий страшенно любив солодощі, і вона з ностальгією згадувала, як не раз годувала його з ложечки, а він облизувався і крапельки червоного або жовтого варення вилискували в нього на язичку й на вустах, відтак вона сама уже смакувала тими крапельками, ці спогади щоразу,

коли вона заходжувалася коло варення, вигулькували в її пам'яті і трималися доти, доки відбувався цей процес, а потім поволі потахали і розвіювалися до наступного серпня.

3. Коли посеред Ринку зустрічаються оздоблені квіточками і пір'ячками два капелюшки, це подія звична і повсюдна, на неї жоден перехожий уваги ніколи не звернув би, та коли до купи сходяться аж чотири капелюшки, о-о, тоді кожен дивиться на цю сцену, роззявивши рота, та ще й намагаючись вловити окремі фрази, бо ж очі під тими капелюшками аж горять, а їхні власниці лопочуть, не переводячи духу, захлинаючись словами і враженнями:

— Пані Голдо, як ся маєте!

— Гут, гут, пані Влодзю. Лікоть мені цілий день болит. А ось і паня Ядзя! Пані Ядзю, шо купилисьте? Каляфйори* нинька подуріли в ціні!

— То не каляфйори подуріли, а люди. Де ж бо такі ціни правити!

— Пані Ріто! І ви тут! Як то файно, жи ми ся всі до купи зійшли, не?

— Я купила два телячі хвости, пучку кропу і петрушки.

— Буде зупа кропикова?

.....

— Ну, то до здибанки.

І ось нарешті капелюшки розходяться у різні боки і розчиняються серед яток Ринку, а там уже все шумує, гуде, злива голосів хлюпотить, розтікається, перетворюючись на різнокрилу какофонію, а серед того всього виділяються голоси перекупок, які здатні загулюкати будь-кого і нікого не бояться, у війну могли відрізати і німцеві, і москалеві, бо пишалися дивовижним даром — надзвичайно звинним язиком, казали, що як стала колись перекупка між вітряком і млином і стала пашталакати, то і вітряк спинився, і в млині води забракло, а баба все говорила і говорила, і ще ані одна перекупка на сухоти не вмерла завдяки безперервному тренуванню легенів, бо не дарма зранку на сніданок вона випивала кварту гарячого пуншу для зміцнення грудей і щоб голос не сідав. Я завше любувався тими поважними персонами, більшість із яких пережили не одного свого чоловіка і хутенько віддавалися за іншого так, мовби то були писані кралі, хоча переважно були товстулями, що дибали качиними кроками на слонячих ногах, перевалюючись із боку на бік. Тлусте надуте обличчя бурячкової барви, обвітрене й присмажене сонцем, надзвичайно живі проникливі очі, які будь-якого покупця вмить оцінять з голови до ніг, пухкі руки з м'ясистими ковбасками пальців, які спритно ховають гроші поміж два великі бальони грудей. Кого така краса могла привабити? А однак овдовіла перекупка недовго переймалася самотністю, і вочевидь причина тут крилася у її зарадності, умінні заробити на хліб і собі, й дітям. Ось я прислухаюся до суперечки і чую, як перекупка кепкує з якоїсь пані: «Дивіться на неї! Ото мені купець. Має їдного злотого в кишені, а хоче цілий базар закупити. Ото мені пані з Буська! В плечах широка, внизу вузька!», а тим часом друга: «Та пані добродійко, та я ж теж мушу за товар платити, крутитися, виставляти векселі, зволікати, обіцяти: завтра, завтра, але ж колись і я сама мушу заплатити, не? А податки? Хто за мене їх заплатить?».

.....

З самого малечку я сприймав і вбирав у себе Львів за запахами, їх безліч, і за ними можна розпізнати пору року, навіть не виходячи з хати і не визируючи з вікна. Восени гостро пахли квашені огірки, присмачені запашним кропом, часником і хроном, з передмість долинав мінорний запах паленого картоплиння, перехід з осені на зиму був ознаменований запахом квашеної капусти, а взимку напередодні Різдвяних свят уже панували в повітрі запахи диму, на якому ледь не весь Львів вудив ковбаси, шинки, полядвиці ...а ще на Великдень стукав у вікна і двері запах різного печива, пасок, свіжих фіялок, а влітку — сушених на сонці грибів і суниць, якими торгували просто на вулицях, коли ж літо добігало кінця, то все місто потопало в п'янкуму ароматі смажених конфітур з ягід і рожі.

Місто міняло своє обличчя упродовж дня до невпізнання. На світанку, коли воно ще дримало, в'їжджали на Ринок вози, наладовані городиною, а інші вози важко торохтіли бруківкою, розвозячи бочки з пивом та різні товари, а потім починали лунати дзвоники трамваїв, цокотіли фіякри, шурхали мітли, після сьомої на вулицях з'являлися учні, прямуючи до шкіл, місто прокидалося уже повністю — починали траскати віконниці, деренчати ролети на дверях крамниць, відчинялися вікна, і Львів тоді дзвенів сотнями голосів...

А як наставала неділя і була тепла пора року, то відчинялися усі вікна на всіх вулицях міста, геть усі вікна, і з тих вікон вихилялися люди, переважно цікавські жінки, старі й молоді, спершись ліктями на подушки, одні перегукувалися, другі мовчки розглядали перехожих, треті чекали на те, що не прийде, і у всіх на вустах грала усмішка, а хто мав балькон, то сідав собі на бальконі і теж усміхався й дивився на перехожих, і всі почувалися, як одна велика родина, незнайомі могли собі заговорити до незнайомих без жодних церегелів* так, мовби зналися роками, бо не тільки самі люди, а й ціле місто було усміхнене і радісне.

Але найпривабливіше Львів виглядав вечорами, коли запалювалися ліхтарі, блимали яскраві неонові написи й реклами, світилися вітрини, а з ресторацій і каварень долинала музика, тоді залюднювалося корзо*, від готелю «Жоржа» і аж до кінця Академічної, починаючи з шостої вечора і геть за дев'яту, сновигали тлуми спацеровичів — пані в капелюхах, пани в чорних мельоніках*, військові в мундирах, студенти в корпоративних шапках — адже саме тут відбувалися рандки*, і усі вони проходили туди й назад, з часу до часу перестриваючи знайомих, розкланюючись, зупиняючись на кілька слів, а то й гуртуючись у більшу компанію, йшли до ресторації, на корзо можна було зустріти усіх своїх знайомих, і так було щовечора, винятком була неділя, коли на корзо впливали тлуми людей після служби Божої о дванадцятій, проспацирувавши правим боком Академічної, тлум вертався уже лівим боком, переходив на правий бік і, повторивши ту саму прогулянку ще кілька разів, розсипався по каварнях та цукернях, опинившись серед цього тлуму, ти, мовби підхоплений течією, плив звільна, не прискорюючи і не сповільнюючи ходи разом із усіма, і почував себе цілком затишно, лише зрідка ця людська течія утворювала невеликі затори: батьки з дітьми обов'язково зупинялися біля

вітрини крамниці Кляфтена з дитячими іграшками, та і як було не спинитися, коли там, на вітрині, відбувалася справжня битва, мініатюрні солдати готувалися до атаки, біля гармат завмерли гармаші, полководці обзирали поле бою в далекогляді, а проминувши Хорунщину, несила було обминути кнайпи* пані Теличкової і не перехопити кілька смачнющих канапок, а далі погуляльників чекала казкова вітрина цукерні Залевського, де можна було побачити мініатюрну цукерню — малесенькі лялечки в білому вбранні виконували свою поважну роботу: одна місила тісто, друга валкувала, третя щось наливала до казана, четверта терла щось у макітрі, п'ята всаджала тісто на лопаті у піч, а всі вони рухалися від електричних моторчиків, перед Різдвом і Великоднем вітрина мінялася, перетворившись на святковий стіл з чоколядових і марципанових виробів, які імітували свячені страви — паски, крашанки, шинки і цілих поросят, ще там були зайчики і баранчики в кошачках, оздоблених зеленим барвінком, а на малесеньких столиках красувалися малесенькі пляшечки з лікером і прив'язаними до довгих шийок чарочками. Ці вітрини мінялися так часто, що кожне дитяче серденько тягнулося до них, тільки-но опинившись на корзо. Але після дев'ятої вулиці починали порожніти, усі поспішали додому, бо о десятій вечора шимони замикали вхідні брами до кам'яниць, і опісля, щоб увійти до будинку, треба було дзвонити шимонові у дзвіночок і платити шперу* — 25 чи 50 грошів за послугу.

Словник:

Арканум — держава на терені сучасної Туреччини, існувала в XVIII–VIII ст. до н. е.

Каляфйор — цвітна капуста.

Кнайпа — каварня, ресторан.

Корзо — стометрівка, зараз проспект Шевченка.

Марципан — тістечко з мигдалю і цукру.

Мельоник — капелюх з вузькими крисами, що нагадував половинку дині (мельон).

Рандка — побачення, здибанка.

Церегелі — зайві клопоти.

Шпера — чайові.